

Yayınlayan
el-Allâmeteyn Serisi

Et-Tervî

Namaz Zikirlerinin Çeşitliğine Dair

Sunuş

Şeyh Dr. Muhammed el-Hamûd en-Necdî

Şeyh Dr. Muhammed Dâvî el-Usaymî

Hazırlayan

Târık b. Muhammed el-Kattân

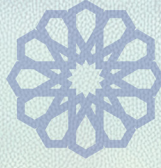
Çeviri

Esraa ASKER

Tashih ve Düzeltme

Merve KUNT AÇIKGÖZ

Et-Tenvî‘ Namaz Zikirlerinin Çeşitliğine Dair

Sunuş

Şeyh Dr. Muhammed el-Hamûd en-Necdî

ve

Şeyh Dr. Muhammed Dâvî el-USaymî

Hazırlayan

Târık b. Muhammed el-Kattân

Çeviri

Esraa ASKER

Tashih ve Düzeltme

Merve KUNT AÇIKGÖZ

Yayınlayan

el-Allâmeteyn Serisi

Telif hakları koruma altında değildir. Orjinal kaynak göstermek şartı ile her müslüman bu eseri ücretsiz olarak yayınlama hakkına sahiptir.

20. Baskı

Yeniden düzeltilmiş bir baskı

h.1440 - m. 2019

Allah, bu kitabı değiştirmeden, herhangi bir ekleme ya da çıkarma yapmadan yayınlamaya katkı sağlayan herkesi mükafatlandırın.

** Yalnızca redakte işleminden sonra değişiklik yapılabilir.

Aydınlatan Önsöz

Allah’a hamd olsun. O kâfidir... Mustafa Peygamber’e salât ve selam olsun. Allâh-u Teâlâ kendi kitabında şöyle buyurmuştur: *{Allah içinizden (gerçekten) iman etmiş olanları ve ilim sahibi olanları yüksek derecelere çıkarsın. Yapıp ettiklerinizden Allah tamamen haberdardır}*. Mücâdele Suresi - 11 . Ayet. Peygamberimiz de şöyle buyurmuştur: *“Allah, kimin hakkında hayır dilerse o kimseye dinde derin bir anlayış verir”*. (Müttefekun aleyh) Bu semavi tevcihe icabet ederek İbn Bâz ve el-Albânî adlı iki allâmenin oluşturduğu seri, bir Müslümanın bilmesi gereken dini hükümleri öğrenmesini kolaylaştırmak amacıyla size çeşitli bilimsel yayınlarla ulaşarak İslam bilgisini kolay ve öz bir şekilde yaymaya çalışmıştır. Değerli okuyucu, elinizdeki kitap el-Allâmeteyn (iki allâme) İbn Bâz ve el-Albânî serisi vakıf projesinin ilk yayınıdır. Allah’tan dinimizin hükümlerini öğrenmemize yardımcı olmasını temenni ederiz ki O’nun gücü buna yeter ve Peygamberimiz Hz. Muhammed’e salât-u selam olsun.

el-Allâmeteyn Serisi

Rahmân ve Rahîm Allah'ın Adıyla

Allah'a sonsuz hamd olsun, O ki kendi kitabında şöyle buyurmuştur: *{Allah'ı çokça anan erkekler, çokça anan kadınlar; işte bunlar için Allah büyük bir ödül hazırlamıştır}*. Ahzâb Suresi - 35 . Ayet. Âlemlere , müjdeci, uyarıcı, izniyle Allah'a davet eden ve etrafını aydınlatan bir ışık olarak gönderilmiş olan kulu ve resulu üzerine, onun tahir ailesine ve ashabına salât ve selam olsun.

Allah şöyle buyurmuştur: *{Artık siz beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, bana nankörlük etmeyin!}* Bakara Suresi - 152 . Ayet. *{Ben cinleri ve insanları, başka değil, sırf bana kulluk etsinler diye yarattım}*. Zâriyât Suresi - 56. Ayet. Kulun hallerinden biri de, âlemlerin Rabbini anması ve Rasulullah (s.a.v)'tan gelen sahih zikirlerle meşgul olmasıdır. Âlimler de Nebevî zikirleri, gündüz ve gece virdlerini derleyerek meşhur birçok kitap yazmışlardır. Bu kitaplar amel edenlere yardımcı olmaktadır. Ben de değerli kardeşim Târik el-Kattân'ın -Allah onu korusun- namaz zikirleri hususunda derlediği çalışmayı inceledim. Bu çalışmayı, zikirlerini çeşitlendirmek ve yenilemek isteyen okuyucular için faydalı buldum. Bu kitabı derleyen, yayınlayan ve okuyan herkesin bu zikirlerden istifade etmesini Allah'tan niyaz ederim. Peygamberimiz Hz. Muhammed'e, onun ailesine ve ashabına salât ve selam olsun.

Dr. Muhammed el-Hamûd en-Necdî

08/05/2017 - 12/08/1438

Rahmân ve Rahîm Allah'ın Adıyla

Allah'a hamd olsun. Peygamberimiz Hz. Muhammed'e , onun ailesine ve ashabına salât ve selam olsun.

Peygamber Efendimiz'den gelen zikirleri çeşitlendirmekte çok fayda ve menfaat vardır. Bu faydalar saymakla bitmez, örneğin; Peygamber Efendimiz'den gelen zikirlerin büyük bir kısmını ezberlemeyi kolaylaştırmak, kişinin aynı zikri çekmekten dolayı sıkılmasını engellemektedir. Ayrıca, bazı insanların, çok çekmedikleri için inkar etmelerine neden olan unutulmuş bazı zikirleri yeniden hatırlatmaktır. İmam Nevevî ne kadar da güzel söylemiş: “Bir kimse, faziletli amellerden herhangi bir şey öğrenirse, bir defa bile olsa onunla amel etmelidir ki, o işin ehlinde olsun. Kişi bu ameli hiçbir zaman tamamen terk etmemelidir. Bu da Peygamber Efendimiz'in *"Size bir iş emrettiğimde, gücünüz yettiği kadarını yapın"* hadisinin gereğidir". (el-Ezkar, 17/1) Bu husustaki güzel çabalardan biri de kıymetli kardeşimiz Ebû Ömer Târik el-Kattân'ın namazın her yerinde çekilen zikirleri derleyen bir kitap yazmasıdır. Allâh-u Teâlâ da bu kitabı ilk baskısında kabulle şereflendirmiştir. Şimdi ise bu kitap bazı eklemelerle ve yeni bir baskıyla çıkmaktadır. Allah, onu bu çalışmalarının karşılığı olarak mükafatlandırsın ve hanesine sevap olarak yazsın. Allah'a hamd olsun.

Dr. Muhammed Dâvî el-Usaymî

08/05/2017 - 12/08/1438

Giriş

Kendi kitabında {Allah'ın huzurunda durun}¹ ve namaz hakkında {Şüphesiz bunlar, Allah'a huşû ile boyun eğenlerden başkasına ağır gelir.}² buyuran Allah'a hamd olsun. takvalı kulların öncüsü ve haşyet duyan kulların efendisi olan Resulullah Muhammed'e, onun ailesine ve ashabına salât ve selam olsun.

Dini pratiklerin en yücesi namazdır. Namazda huşû içinde bulunmak şeriâtın gereklerindendir. Nitekim Allah'ın düşmanı olan İblis de {Sonra elbette onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından sokulacağım ve sen onların çoklarını şükredenlerden bulmayacaksın}³ diyerek Ademoğullarını doğru yoldan saptırmaya ve kandırmaya yemin etmiştir. Bu doğrultuda onun en büyük planı insanları türlü türlü hileler ile namazdan alıkoymak ve namaz esnasında onlara vesvese vermektir ki onlar namazın lezzetinden mahrum kalsınlar, sevap ve ecirleri boşa çıksın. Ahir zamanda dünyada huşû kalmayacağına dair Huzeyfe'nin -(r.a)- söylediği bizde tecelli etmiştir: “Dininizden ilk kaybedeceğiniz şey huşû ve son kaybedeceğiniz şey namazdır. Nice namaz kılan vardır ki namazlarında hayır yoktur, cemaate katılırsınız ama onların aralarında huşû içinde olan neredeyse bir kişi bile göremezsiniz”. Sehl de şöyle buyurmuştur: “Kalbi huşû içinde olan birine şeytan yaklaşamaz”. Medaric 521/1. İnsanın kendi nefsinde fark edip, çevresindeki birçok kişinin de namazdayken vesvese gelmesinden ve huşûnun kaybolmasından şikayetçi olduğu fark edilince, Peygamber Efendimiz'den gelen namaz zikirlerinin farklı çeşitlerini kullanmaya ihtiyaç duyuldu. Zikirleri çeşitlendirmek namazı daha iyi hissetmemizi ve onu derinden düşünmemizi sağlar. Bazen bir zikri, bazen de başka bir zikri çekerek huşû buluruz ve Peygamber Efendimiz'in sünnetine uymuş oluruz.

Allah'ın lütfunun bizlere bir tecellisi de namaza ait pek çok zikir olmasıdır. Bunun nedenleri de bana göre şunlardır:

¹ Bakara Suresi - 238 Ayet.

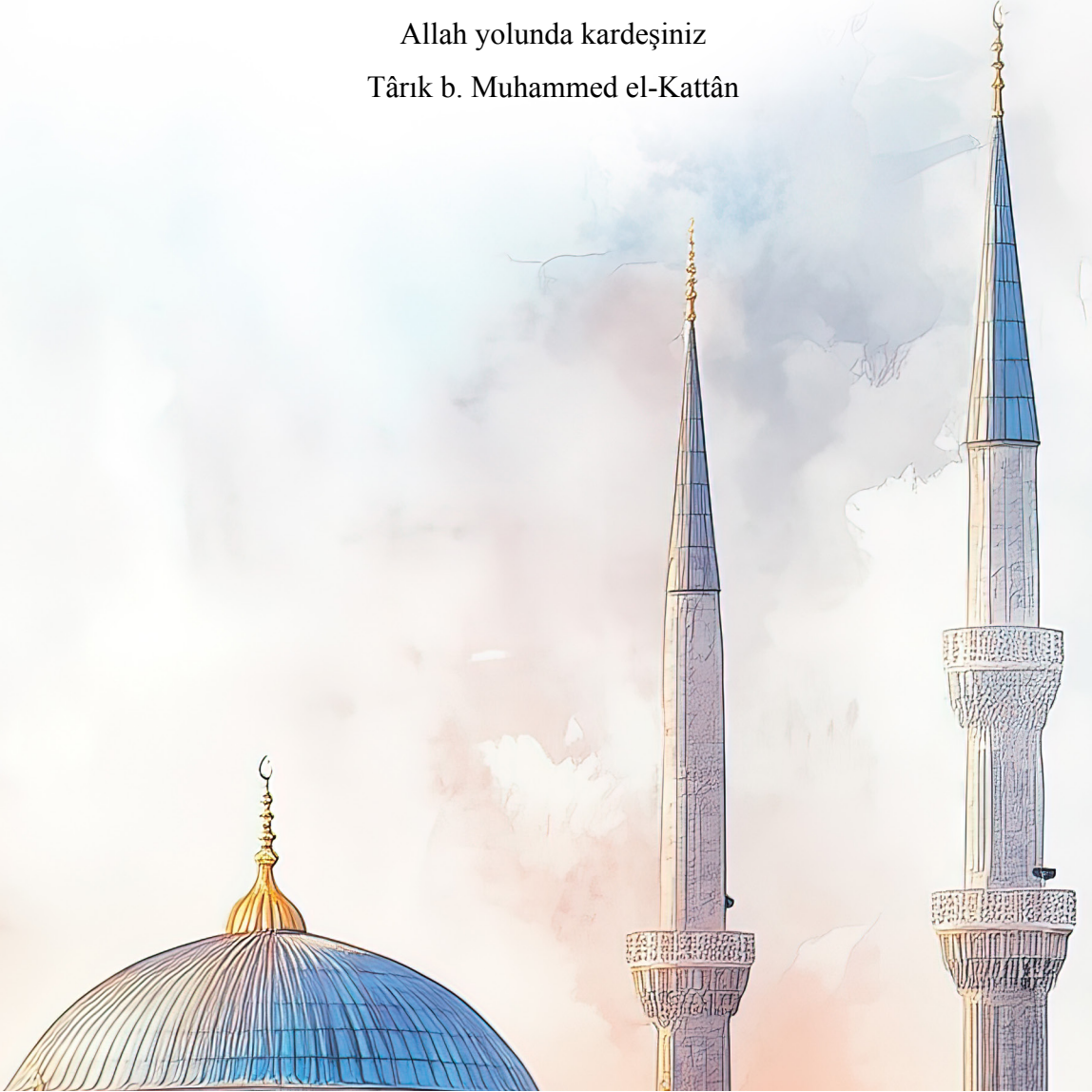
² Bakara Suresi - 45 Ayet.

³ A'râf Suresi - 17 Ayet.

1. Sıkılmayı engellemek
2. (İbadetlerimizin) sürekli yenilik ve tazeleme halinde olması
3. İbadeti derinden hissetmek
4. İbadetlerimizin rutinden ibaret olmaması
5. İbadetin lezzetine varıp huşû içinde olmak
6. Peygamberimizin sünnetinin terk edilmemesi
7. Hepsinden de önemlisi Peygamberimizin sünnetini ihya etmektir.

Aşağıda kendime ve müslüman kardeşlerime bir hatırlatma olarak yazdıklarım var. Bu çalışmanın faydalı olmasını ve ve amelimizin sadece O'nun rızası için olmasını Allah'tan dilerim ki O'nun gücü buna yeter.

Allah yolunda kardeşiniz
Târik b. Muhammed el-Kattân

Şeyh İbn Usaymîn -rahimehullah- şöyle buyurmuştur: “Çeşitli şekillerle günümüze ulaşan ibadetlerin insanlar tarafından bu çeşitli şekillerle uygulanması gerekir. Bu çeşitliliğin birçok faydası vardır:

Birincisi: Sünnet-i seniyye’yi korumak ve onun çeşitlerini insanlar arasında yaymaktır.

İkincisi: Mükellefe kolaylık sağlamaktır. Zira zikirlerin bazıları diğerlerinden daha kolay olabilir.

Üçüncüsü: Kalbin ibadete hazır olması ve sıkılıp usanmamasıdır.

Dördüncüsü: Şeriatı tüm yönleriyle uygulamaktır.

eş-Şerh el-Mumti‘ 2/65

Birinci Bölüm

Namaz Zikirlerini Çeşitlendirmek

Not: Burada verilen zikirler tüm zikirleri kapsamamaktadır, sadece kolay olanlar zikredilmiştir.

Tekbir

“Rasûlullah -s.a.v- namaza tekbir ile başlardı”. (Müslim)

1. “Bazen tekbir getirirken elini kaldırırdı”. (Nesâî ve Buhârî)
2. “Bazen tekbir edip sonra elini kaldırırdı”. (Nesâî ve Buhârî)
3. “Bazen de önce elini kaldırıp sonra tekbir getirirdi”. (Buhârî ve Ebû Davud)
4. “Ellerini omuz hizasına kadar kaldırırdı”. (Nesâî ve Buhârî)
5. “Belki de kulakları hizasına varıncaya kadar ellerini kaldırırdı”. (Buhârî ve Ebû Davud)

İstiftah Duaları⁴

Resulullah (S.A.V) bazen şunu bazen de diğerini okurdu. Şöyle buyururdu:

1. «*Allâhümme bâid beynî ve beyne hatâyâyâ kemâ bâadte beyne'l-meşriki ve'l-mağribi. Allahümme nakkinî min hatâyâyâ kemâ yunakka's-sevbu'l-ebyedu mine'd-denesi. Allahümme'ğsilnî min hatâyâyâ bi's-selci ve'l-mâi ve'l-beredi*».

“Ya Rabb, benimle hatâlarımın arasını uzaklaştır, doğu ile batının arasını uzaklaştırdığın gibi. Yâ Rabb! Beni hatâlarımdan temizle, beyaz bir elbisenin kirlerden temizlendiği gibi. Allah’ım! Hatâlarımı su ile, kar ile dolu ile yıka”. (Buhârî ve Müslim)

2. «*Veccehtu vechiye lillezî fetara's-semâvâti ve'l-arda hanîfen Müslim en ve mâ ene minel-müşrikîn. İnne salâti ve nusukî ve mahyâye ve memâtî lillâhi Rabbi'l-âlemîn. la şerike lehu ve bizalike umirtu ve ene minel Müslim in. Allahümme ente el-Melik la ilehe illa ente, subhanek ve bihamdik, ente rabbî ve ana ‘abdüke, zalamtü nefsi ve ‘ataraftü bi zenbî fağfir lî zunubî cemî‘an innehu la yağfiru ez-zunüba illa ent, ve ehdini l-ahseni ‘l-ahlaki la yahdî l-ahsanaha illa ent, ve ısrif ‘annî sayyi ‘üha la yasrif ‘annî sayyi ‘üha illa ent, labbaika ve sa‘dika ve*

⁴ İstiftah dualarının hikmeti; namaz kılan kişinin karşısında durduğu Zat’ın yüceliğinin farkında olarak huşuda bulunması ve O’ndan başkasıyla meşgul olmaktan utanmasıdır.

el-hayr kulluhü fi yedeyk, ve 'şarrü laysa ileyk ve el-muhda men hedita, ana bika ve ileyk la mence ve la melce' minka illa ileyk tabarakta ve ta'alita astağfirüke ve atubu ileyk».

“Şüphesiz ki ben yüzümü bir muvahhit olarak o yerleri ve gökleri yaratmış olan Allah'a yönelttim. Ben müşriklerden değilim. Şüphesiz ki benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm hiçbir ortağı olmayan alemlerin rabbi olan Allah içindir. Senin ortağın yok. Ben ancak bununla emrolundum ve ben Müslümanlardanım. Allahım, Melik olan sensin, senden başka ilah yoktur. Sen yücesin ve hamd sana mahsustur. Allah'ım! Sen eksik sıfatlardan pak ve uzaksın. Seni daima böyle tenzih eder ve överim. Sen benim Rabbimsin, ben de Senin kulunum. Kendime zulmettim ve günahlarımı itiraf ettim. Bütün günahlarımı bağışla, günahları ancak Sen bağışlarsın. Beni en güzel ahlaka yönelt, en güzel ahlaka ancak Sen yöneltirsin. Benden kötülükleri uzaklaştır, kötülükleri benden ancak Sen uzaklaştırırsın. Senin emrine amadeyim. Bütün hayırlar Senin elindedir, kötülük ise Sana ait değildir. Hidayete erişen ancak Senin hidayet ettiğindir. Ben Senden geldim ve Sana dönerim. Senden başka sığınacak ve kaçacak yer yoktur. Sen yüce ve mukaddessin. Senden bağışlanma diler ve sana tövbe ederim". (Ebû Davud ve Müslim)

3. *«Sübhânekellâhümme ve bi hamdik ve tebârikesmük ve teâlâ ceddük ve lâ ilâhe ğayrük».*

“Allah'ım! Sen eksik sıfatlardan pak ve uzaksın. Seni daima böyle tenzih eder ve överim. Senin adın mübarektir. Varlığın her şeyden üstündür. Senden başka ilah yoktur". (Ebû Davud ve el-Hakim)

4. *«Allahu ekber kebîrâ, velhamdülillâhi kesîrâ ve Subhânallaâhi bükraten ve esîlâ⁵».*

“Allah büyüklerin en büyüğüdür, Allah'a olan hamdimiz çoktur, sabah akşam her an tesbihimiz Allah'adır". (Müslim)

⁵ Bir sahabe bu sözlerle namaza başlamıştır. Bunun üzerine de rasûlullah (s.a.v) - şöyle buyurdu: “Bu duaya şaşırdım, çünkü bunun için gök kapıları açıldı”.

5. «Elhamdülillâhi hamden kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi»⁶. (Müslim)

“Çok temiz ve mübarek hamdler Allah'adır”.

Rasûlullah (s.a.v) gece namazında şöyle dua ederdi:

1. «Allâhumme Rabbe Cibrîle ve Mikâîle ve İsrâfile, fâtire's-semâvâti ve'l-ardi, âlime'l-ğaybi ve's-şehâdeti, ente tahkumu beyne ibâdike fîmâ kânû fîhi yahtelifûne. İhdinî limahtelifû fîhi mine'l-Hakkı bi iznike. İnneke tehdî men teşâu ilâ sırâtın müstakîm».

“Ey Cebrâil'in, Mikâil'in ve İsrail'in Rabbi! Göklerin ve yerin yaratıcı, gizliyi ve aşikarı bilen Allah'ım! Ayrılığa düştükleri şeylerde kulların arasında sen hükmedersin. İhtilafa düşülen şeyde beni, izinle Hakk'a ulaştır. Şüphesiz Sen, dilediğini doğru yola iletirsin”. (Müslim)

2. On defa tekbir eder, on defa hamd çeker, on defa tesbih eder, on defa “Lâ ilâhe illallâh” der ve on defa istiğfar çekerdi. Sonra on defa şöyle derdi: «Allâhümmağfir lî vhdinî verzuknî ve 'âfinî». “Allah'ım beni bağışla, bana hidayet eyle, bana rızık ver ve beni affet”. Sonra on defa da «Allâhümme enî eûzü bike mîn ed-dîk yevme'l-hisb». “Hesap gününde dara düşmekten sana sığınırım” derdi. (Ahmed ve el-Evsat'ta sahih bir senedle Taberânî)

3. «Allâhu ekber (üç defa), zü'l-melekût ve'l-ceberût ve'l-kibriya ve'l-azame».

“Allâhu ekber (üç defa), bütün mülkün, bütün güç ve kudretin, yüceliğin ve azametinin sahibidir”. (Tayâlisî, Ebu Davud sahih bir senedle)

⁶ Bir zat da böyle başladı. Bunun üzerine de Rasûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: “Yemin ederim ki! on iki meleğin hemen ona üşüşüp onu yükseltmek için yarıştığını gördüm”.

Peygamberin (s.a.v) Namazdaki Kıraatı

● Sabah Namazının Sünneti

Hz. Âişe şöyle buyurdu: “Resûlullah sabah namazının iki rekat sünnetini o kadar hafif kılardı ki acaba Fâtiha sûresini okudu mu diye kendi kendime sorardım”. (Buharî ve Müslim)

Bazen birinci rekatında Ftiş sûresinden sonra {Biz Allah’a ve bize indirilene; kezâ İbrâhim, İsmâil, İshak, Ya’kûb ve torunlarına indirilenlere; yine Mûsâ ve İsâ’ya verilenlere ve bütün peygamberlere rableri tarafından gönderilenlere inandık}.⁷ ayetini okur, diğer rekatta ise {Ey Ehl-i kitap! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze gelin}.⁸ ya da {İsâ onlardaki inkârcılığı sezince}⁹ ayetinin sonuna kadar okurdu (Müslim) Bazen de birinci rekatte Kâfirûn sûresini ve ikinci rekatta İhlas sûresini okurdu ve “Bu iki sûre ne güzel surelerdir”. (İbn Mâce ve İbn Hibbân sahih bir senedle)

⁷ Bakara Suresi - 136 . Ayet.

⁸ Âl-i İmrân Suresi 64. Ayet.

⁹ Âl-i İmrân Suresi 52. Ayet.

● Sabah Namazı

Sabah namazında Vâkıa, Tûr, Tekvîr, Rûm, Yâsîn, Saffât, Mü'minûn, Secde, İnsan, Zelzele sureleri ve tıvâl-ı mufasssal¹⁰ (mufasssalın uzun kısımlarını) okurdu. Birinci rekâtı uzun, ikinci rekâtı ise kısa kıları. Ayrıca altmış ayet civarında ve daha fazlasını okurdu. Bazı râvîler de “Sadece bir rekatte mi yoksa ikisinde de mi bilemedim”. demiştir. (Buharî ve Müslim)

Bir keresinde de iki rekâtın her birinde {Yer o dehşetli sarsıntısıyla sarsıldığında}¹¹ okumuştur. Hadisin râvîsi de, “Rasulullah (s.a.v) bunu unutarak mı yoksa bilerek mi okudu, bilemiyorum” demiştir¹². (Ebû Davud sahih bir senedle)

● Öğle ve İkinci Namazları¹³

“Her iki rekatta otuz ayet kadar okurdu. Bazen Târık, Bürûc, Leyl ve benzer sureleri okurdu”. (Ebû Davud sahih bir senedle) “Birinci rekâtta, ikinci rekâtta uzatmadığı kadar uzun okurdu”. (Buharî ve Müslim)

"Öğle namazının her rekâtında¹⁴ otuz ayet kadar, son iki rekâtta ise ilk iki rekatta okuduğunun yarısından daha kısa okurdu. Bazen de son iki rekatta sadece Fatiha sûresini okumakla yetinirdi. İkinci namazında ise her rekatta on beşer ayet okurdu. Son iki rekatta ilk iki rekatta okuduğunun yarısından daha kısa okurdu”. (Müslim)

● Akşam Namazı

¹⁰ Sözlükte tafsil edilmiş anlamına gelen mufasssal, Kur'ân'ın sonundaki kısa sûrelere denir. Mufasssal sureler 49'uncu sûreden başlar ve üç kısma ayrılır:(a) Tıvâl-ı mufasssal: Hucûrât sûresinden 85'inci sûre olan Bürûc sûresine kadar 36 sûreye bu isim verilmiştir.(b) Evsât-ı mufasssal: Bürûc'tan 92'inci sure olan Leyl sûresine kadar olan 7 sûreye bu isim verilmiştir.(c) Kısâr- mufasssal: Leyl sûresinden Nâs sûresine kadar olan 22 sûreye de bu isim verilmiştir. (Diyanet İşleri Başkanlığı)

¹¹ Zilzâl Suresi.

¹² Albânî (Allah rahmet eylesin) şöyle demiştir: “Anlaşılan o ki, (Resulullah) bunu teşrî' (bir dinî hüküm koymak amacıyla) bilerek yapmıştır”.

¹³ Fayda: Öğle ve ikinci namazlarının gizli olmasına rağmen Peygamber Efendimizin bu namazlarda ne okuduğunu nasıl bildik? Cevap: Alimler, gizli kılınan namazlarda gizlice okumanın, açık kılınan namazlarda ise açıktan okumanın sünnet olduğunu, farz olmadığını belirtmişlerdir. Peygamber Efendimiz'in buradaki davranışı, gizli kılınan namazlarda açıktan okuması, sahabeye öğretmek amacıyla olduğu için mubah görülmüştür. Zira öğretmek amacıyla yapılan bir işte herhangi bir sakınca bulunmaz.

¹⁴ Peygamber (s.a.v) bazen onlara ayeti işittirirdi. (Buharî ve Müslim)

“Bazen Peygamber (s.a.v) kısa sureler okurdu”. (Buharî) “Bazen tıvâl-ı mufassal (mufassalın uzun kısımlarını) ve onun orta surelerini, bazen de Tur, Mürselât ve A'raf okurdu. (Buharî) Bazen Enfâl sûresini okurdu. (Tebarânî el-Kebîr'de¹⁵ sahih bir senedle) Peygamber (s.a.v) bir yolculukta idi ve ikinci rekatta Tîn suresi'ni okudu”. (Ahmed sahih bir senedle)

- **Akşam Namazının Sünneti**

“(Peygamber) Akşam Namazını müteakip sünnet namazının birinci rekatında Kâfirûn sûresini, ikinci rekatında ise İhlas suresini okurdu”. (Nesâî sahih bir senedle)

- **Yatsı Namazı**

“İlk iki rekatta evsat-ı mufassaldan okurdu”. (Ahmed sahih bir senedle) Bazen Şems suresi ve benzerlerini okurdu”. (Ahmed sahih bir senedle) “Bazen de secdesini eda ederek İnşikâk suresini okurdu”. (Buharî) “Bir yolculukta birinci rekatta Tîn suresi'ni okudu”. (Buharî)

- **Gece Namazı**

“Bazen gizlice bazen de açıktan okurdu”. (Buharî) "O (s.a.v), kıraatini bazen kısa, bazen de uzun tutardı. Bazen de o kadar uzatırdı ki, İbn Mesud şöyle buyurdu: Bir gece Peygamber (s.a.v) ile birlikte namaz kıldım. O, öyle uzun süre ayakta kaldı ki, kötü bir şey aklımdan geçirdim. Ona sordular: Ne yapacaktın? Dedi ki: Onu bırakıp oturmak üzereydim”. (Buharî) Bu da onun namazı çok uzun kılmasındandır. Huzeyfe b, Yeman (r.a)'dan merfû olarak rivayet olundu ki: "Bir gece Nebî (s.a.v) ile beraber namaza durdum. Bakara suresini okumaya başladı.

¹⁵ Taberânî el-Mu'cemu'l-Kebîr.

Ben (içimden): -Yüzüncü ayete varınca rükuya varır, dedim. Yüzüncü ayete geldikten sonra da okumasını sürdürdü. Ben: Herhalde bu sure ile bu rekâtı kılacak, diye zihnimden geçirdim. Okumasına devam etti. Sureyi bitirince rükuya varır, diye düşündüm. Sonra Nisâ suresini okumaya başladı. Bitirince Âl-i İmrân suresini okumaya başladı. Ağır ağır okuyordu. Tesbih âyetleri geldiğinde 'subhanallah' diyor, dilek ayeti geldiğinde dua edip, istiyye ayeti geldiğinde de istiyye çekerti. Sonra rükuya vardı". (Müslim) "O (s.a.v), hasta olduğı bir gece es-Seb'u't-Tuvel¹⁶ okumuştur". (Hakîm rivayet edip tashih etmiştir) "Bazen de her rekatta bunlardan bir sureyi okurdu". (Ebû Davûd sahih bir senedle) "Bazen her rekatte elli âyet kadar ya da daha fazlasını okurdu ve bazen de (Ey örtüsüne bürünen)¹⁷ ayeti kadar okurdu". (Buharî) "Her gecede de İsrâ ve Zümer sûrelerini de okurdu". (Ahmed sahih bir senedle) Hz. Aîşe (r.a) şöyle anlatmıştır: "Rasûlullah'ın (s.a.v) bir gecede Kur'an'ı tamamıyla okuduğunu, teheccüd namazını sabaha kadar kıldığını veya Ramazan ayının dışında bir ay boyunca sürekli oruç tuttuğunu bilmiyorum". (Nesâî) O yüzden "'O, Kur'an'ı üçten (üç günden) az okumazdı". (İbn Saad) "Bütün gece de namaz kılmazdı". (Müslim) Peygamber (s.a.v) Şöyle de buyururdu: "On ayet ile kıyam eden gafilerden yazılmaz. Yüz ayet ile kıyam eden ise muttakilerden yazılır. Bin ayet ile kıyam eden kimse yığılmış servet sahiplerinden yazılır". (Ebu Davud sahih bir senedle)

● Vitir Namazı

"Birinci rekatta A'lâ suresi, ikinci rekatta Kafîrûn suresi, üçüncü rekatta İhlas suresini okurdu". (Nesâî sahih bir senedle) "Bazen Felak ve Nas surelerini de okurdu". (Tirmizî ve Hakîm sahih bir senedle) "Bir keresinde Peygamber (s.a.v) vitir rekatında Nisa suresinden yüz ayet okumuştur". (Nesâî sahih bir senedle)

¹⁶ Kur'ân-ı Kerîm'in uzun sûrelerinden Bakara, Âl-i İmrân, Nisâ, Mâide, En'âm, A'râf ve Tevbe'nin (veya Yûnus) ortak adı.

¹⁷ Müzzemmil suresi

- **Cuma Namazı**

“Birinci rekatta A'lâ ve ikinci rekatte Ğâşiye surelerini okurdu”. (Müslim) Bazen de birinci rekatte Cuma suresi, ikinci rekatte bazen Münâfıkûn bazen de onun yerine Ğâşiye sûresini okurdu”. (Müslim)

- **Bayram Namazları**

“Bazen birinci rekatta A'lâ ve ikinci rekatta Ğâşiye surelerini okurdu”. (Müslim)

“Bazen de bu namazlarda Kâf ve Kamer surelerini okurdu”. (Müslim)

Rükû Zikirleri¹⁸

Peygamber (s.a.v) namazın bu rûknünde farklı tür zikir ve dualar arasından seçip söylerdi:

1. “Üç defa *Subhâne Rabbiyel azîm*” Yüce Allah her türlü noksanlıklardan uzaktır. (Ahmed sahih bir senedle)
2. “Üç defa *Sübhone Rabbiyel azîm ve bihamdihî*” Hamd ile Azîm olan Allâh'ı her türlü eksikliklerden tenzih ederek tesbih ederim. (Ebû Davud sahih bir senedle)
3. «*Subbûhun, kuddûsün, Rabbul melâiketihî ve'r-rûh*» Münezzehsin, Mukaddessin, meleklerin ve Ruh'un Rabbisin. (Müslim)
4. «*Allâhümme leke reka'tu ve bike âmentü ve leke eslemtü. Ente Rabbî, haşea leke sem'î ve basarî ve muhî ve âzmî ve asabî ve mâ istekalet bihi kademî lillahi Rabbi'l'alemîn*» Ey Allah'ım sana rûku ettim, sana inandım, sana teslim oldum, sana tevekkül ettim. Sen Rabbimsin, kulağım, gözüm, iliğim, kemiğim, sinirlerim ve ayağımın taşıdığı her şey Alemlerin Rabbi olan Allah önünde boyun büküp huû etti. (Müslim)
5. «*Sübâneke Allâhümme Rabbenâ ve bihamdike, Allâhümmağfirî*» Rabbimiz olan Allah'ım Seni hamdin ile tesbih ederim, beni bağışla. (Buharî)

¹⁸ Bazı insanlar namaz kılarken rükûda gözlerini ayaklarına veya etrafa kaydırır. Ancak doğru olan, secde edeceği yere bakmaktır.

Rükûdan Doğrulurken Yapılacak Dualar¹⁹

Rasulullah (s.a.v) rükûdan belini doğrulttuğunda şöyle derdi:

“*Semiallâhu limen hamideh*» Allah kendisine hamd eden kimseyi işitti. (Buharî)

Sonra ayakta iken de şöyle derdi:

1. «*Rabbenâ Leke'l-Hamd*» Ey Rabbimiz! Hamd sana mahsustur. (Buharî ve Müslim)
2. «*Rabbenâ ve Leke'l-Hamd*». (Buharî ve Müslim)
3. «*Allâhümme Rabbenâ leke'l-hamd*». (Buharî)
4. «*Allâhümme Rabbenâ ve leke'l-hamd*». (Buharî)

¹⁹ Faydalı Bilgi: Namazın bir rükûnünde birden fazla zikir söylemek caiz midir? İbnü'l Kayyim, "Cilâ'ü'l-ifhâm fi's-salâti ve's-selâm 'alâ hayri'l-enâm" adlı eserinde (sayfa 190) şöyle demiştir: "Dilerse bunu bir kere, dilerse başka bir kere söyler/her defada başka zikir söyler. Keza rükûdan başını kaldırdığında dilerse 'Allâhümme Rabbenâ leke'l-hamd' der, dilerse 'Rabbenâ leke'l-hamd' der, dilerse 'Rabbenâ ve leke'l-hamd' der. Ancak bunların hepsini bir arada söylemesi müstehap değildir". el-Elbâni de "Sıfâtü Salâti'n-Nebî" adlı eserinde (sayfa 134) bu konuda ulema arasında ihtilaf olduğunu ve İbn Kayyim'in "el-Zâd" adlı eserinde bu konuda tereddüt ettiğini, ancak Nevevî'nin ilk görüşü tercih ettiğini belirtir. Nevevî'ye göre tüm bu zikirleri bir araya getirmek daha faziletlidir ve diğer ibadetlerde de aynı minvalde eda edilmelidir. Ancak Ebü't-Tayyib Siddik Hasan Han, "Nüzlü'l-Ebrâr" adlı eserinde (sayfa 84) bu görüşe itiraz ederek, bazen birini bazen de diğerini söylemenin daha doğru olduğunu ve bunun için bir delil bulunduğunu belirtir. Peygamber s.a.vv) bir rekâtta bir zikirleri bir araya getirmez, her birini ayrı ayrı söylerdi. İttiba' bid'atten daha iyidir. Bu, inşallah doğru olan görüştür. Ancak sünnette bu rekâtın ve diğerlerinin kıyama yakın olacak şekilde uzatılması gerektiği sabittir. Eğer mümin bu sünnete uymak isterse, Nevevî'nin görüşü olan tüm zikirleri bir araya getirme şeklini uygulamak zorundadır. İbnü'n-Nasr, kıyam-ül-leyl konusunda İbn Cerîh'ten Atâ'ya dayandırarak bu görüşü . Ancak bazı zikirlerde belirtilen tekrar şekli sünnete daha yakındır. Allah da doğrusunu bilir".

Bazen de bunların yanında şunları ekler²⁰:

1. «*Rabbenâ Leke'l-hamd. Mil'us-Semâvâtî ve'l-ard. ve mil'u mâ şî'te min şeyin ba'du*» Ey Rabbimiz! Sana göklerin, yerin ve bundan sonra dilediğin şeylerin dolusu miktarınca hamd olsun. (Ebû Avâne ve Müslim)

2. «*Rabbenâ Leke'l-hamd. Mil'us-Semavati ve'l-Ard. Ve Mil'u Ma Şi'te Min Şeyin Ba'du. Ehlu's-Senâi Vel-Mecdi Ehakku Ma Kâle'l-Abdu. Ve Küllünâ Leke Abdun. Allahumme Lâ Mânia Limâ A'tayte Ve La Mu'tiye Limâ Mena'te Ve Lâ Yenfeu Zel-Ceddi Minke'l-Ceddu*» Ey Rabbimiz! Sana göklerin, yerin ve bundan sonra dilediğin şeylerin dolusu hamd olsun. Kulun söylediği övgüye ehil olan ve şerefe layık olan sensin. Hepimiz ancak Senin kullarınız. Ey Allah'ım! Senin verdiğine engel olacak, engel olduğuna da verecek kimse yoktur. Güç ve kuvvet sahibi fayda veremez, faydayı ancak Sen verirsin. (Ebû Avâne ve Müslim)

Secde Duaları²¹

1. «Üç defa *Subhâne Rabbiye'l-a'lâ*» Yüce olan Rabbim her türlü noksan sıfatlardan uzaktır. (Ahmed sahih bir senedle)

2. «Üç defa *Subhâne Rabbiye'l-a'lâ ve bihamdihî*» (Hamd ile Yüce olan Allâh'ı her türlü eksikliklerden tenzih ederek tesbih ederim. (Ebû Davud sahih bir senedle)

3. «*Subbûhun, kuddûsün, Rabbu'l-melâiketihî ve'r-rûh*» Münezzehsin, Mukaddessin, meleklerin ve Ruh'un Rabbisin. (Ebû Avâne ve Müslim)

4. «*Subhâneke Allâhümme Rabbenâ ve bihamdike, Allahümmağfirlî*» (Rabbimiz olan Allah'ım Seni hamdin ile tesbih ederim, beni bağışla) Buhârî ve Müslim.

5. «*Allâhümme leke secedtü ve bike âmentü ve leke eslemtü ve ente rabbî, secede vechî lillezî halâkahû ve s.a.vverahû feahsene suveruhu ve şakka sem'ahû*

²⁰ Bazıları “Rabbenâ leke'l-hamd ve eş-şükr (Ey Rabbimiz!Hamd ve şükür Sana mahsustur)” der. Fakat bu yanlıştır çünkü Peygamber (s.a.v.)'den sabit değildir.

²¹ Yedi kemik (bir rivayette yedi uzuv) üzerinde secde etmekle emrolunduk: Bunlar; alın, iki el, iki diz ve iki ayağın kenarları (parmak uçları) dır. (Buhârî)

ve *besarahû tebârekallahû ahsenü'l-hâlikîn*» Allah'ım! Senin için secde ettim. Sana iman ettim. Sana teslim oldum. Sen benim Rabbimsin. Yüzüm, kendisini yaratana ve şekil verene, güzelleştirine, görmesi için göz oyuğunu yarıp gözü yerleştirene, iştmesi için kulak yerini yarıp kulağı yerleştirene secde etmiştir. Yaratıcılık mertebelerinin en güzelinde olan Allah'ın şanı ne yücedir! (Ebû Avâne ve Müslim)

6. «*Allâhümmağfirlî zenbî kullehu, duggahû vecullehû ve evveluhû ve âhiruhû ve alâniyyetuhû ve sirruhû*» Allah'ım günahlarımın küçüğünü büyüğünü, ilkini ve sonunu, gizlisini açığını, tamamını bağışla. (Ebû Avâne ve Müslim)

● Gece Namazında Söylenen Zikir ve Dualar

1. «*Subhâne zil'ceberut ve'l-melekût ve'l-kibriya vel'azama*» Ceberut (ululuk), mülk ve melekût (maddi ve manevi bütün alemlerin), azamet ve büyüklük sahibini tesbih ederiz. (Ebû Davud ve en-Nesâî sahih bir senedle)

2. «*Sübhânekellâhümme ve bi hamdik, lâ ilâhe illâ ent*» Allah'ım! Sen eksik sıfatlardan pak ve uzaksın. Seni daima böyle tenzih eder ve hamd ederim. Senden başka ilah yoktur. (Ebû Avâne ve Müslim)

3. «*Allâhümmağfirlî mâ esrartü ve mâ a'lentü*» Allah'ım! gizlediğim, açıkladığım günahlarımı bağışla. (Nesâî - el-Hakim sahih olduğunu söylemiştir)

4. «*Allâhümme innî eüzü bi-rızâke min sahatik, ve eüzü bi-muâfâtike min ukûbetik, ve eüzü bike minke, lâ uhsî senâen aleyke, ente kemâ esneyte alâ nefsike*» (Allahım! Senin gazabından rızâna, azâbından affına sığınırım. Ben Senden Sana sığınırım. Ben seni lâıyk olduğun şekilde medh-ü senâ edemem. Sen kendini nasıl medh-ü senâ etmişsen öylesin). Ebû Avâne ve Müslim.

İki Secde Arasındaki Zikirler

1. «*Allâhümmağfirlî verhamnî vecburnî verfa'nî vehdinî ve âfinî verzuknî*» Ey Allah'ım! Beni bağışla. Bana merhamet et ve eksiklerimi gider. Beni kendi katında yüce mertebeye ulaştır. Beni hidayete eriştir, bana afiyet ihsan eyle ve bana rızık ver. (Ebû Davud ve et-Tirmizî sahih bir senedle)
2. «*Rabbiğfirlî, iğfirlî*» Rabbim beni bağışla. Beni bağışla. (İbn Mace hasen bir senedle)²²

²² Başka bir rivayete göre; “Rabiğfirlî”. (Rabbim beni bağışla)

Teşehhüd Duası Şekilleri²³

Peygamberimiz, ashabına bir çok farklı şekilde teşehhüd duası öğretmiştir. Bunların bazıları şunlardır:

1. «*et-Tehiyyâtü lillâhi ves-salevâtu vettayyibât. Esselâmu aleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve rahmetullâhi ve berakâtuh. Esselâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhis-sâlihîn. Eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden abduhû ve rasûlüh*» Bütün ta'zimler, övgüler, duâlar, sâlih amel ve ibâdetler Allah içindir. Ey Nebi! Allâh'ın selâmı, rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun. Selâm, bize ve Allah'ın sâlih kullarının üzerine olsun. Şehâdet ederim ki Allah'tan başka hak ilah yoktur. Yine şehâdet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir.

Abdullah bin Mesud şöyle buyurdu: "Peygamber aramızdayken (böyle derdik) Vefat ettiğinde, 'Peygambere selam olsun' dedik". (Buhari ve Müslim, İbn Mesud 'dan)

2. «*et-Tehiyyâtü et-Tayyibâtü es-Salevâtü ez-Zâkiyâtü lillâhi es-Selâmü ale en-Nebi ve rahmetullâhi ve berakâtüh, es-Selâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhi's-sâlihîn. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resûlühû*» Tüm güzel selamlama, dualar ve ibadetler Allah içindir. Selam ve Allah'ın rahmeti ve bereketi Peygamberin üzerine olsun ve selam bizlere ve Allah'ın sâlih kulları üzerine olsun. Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur ve yine şehadet ederim ki Hz. Muhammed Allah'ın kulu ve Resûlü'dür. (İbn Ebî Şeybe ve Beyhakî, Hz. Ayşe'den sahih bir senedle ihrac etmişlerdir)

3. «*et-Tehiyyâtü 'l-mübârekâtü's-salavâtü'ttayyibâtü lillâhi es-Selâmü aleyke eyyuhe'n-Nebiyyü ve rahmetullâhi ve berakâtüh, es-Selâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhi's-sâlihîn. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah*»²⁴ Bütün bereketli tâzimler, övgüler, güzel ibadetler Allah'a mahsustur. Ey Peygamber! Sana selâm olsun, Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerine olsun.

²³ İmam ilk teşehhüdde uzun otursa ve imama uyan kişi duasını tamamlamışsa, geri kalan zamanda bu kişi ne yapmalıdır? İbn Useymin'e göre, duasını tamamlasa bile devam edebilir. Bunda sakınca yoktur.

²⁴ Başka bir rivayete göre “abdühû ve Resûlühû” (Allah'ın kulu ve Resûlü'dür)

Selâm bize ve Allah'ın sâlih kullarına olsun. Kesin olarak bilir ve beyan ederim ki Allah'tan başka tanrı yoktur ve şehâdet ederim ki Hz. Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. (Müslim ve Ebû Avâne İbn Abbas'tan)

4. «*et-Tahiyyâtü li'llâhi ve's-salavâtü ve't-tayyibât es-selâmü aleyke eyyühe'n-Nebîyyü ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdi'llâhi's-sâlihîn eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh*» Bütün tâzimler, övgüler, mülkler, kavli, bedenî ve malî ibadetler Allah'a mahsustur. Ey Peygamber! Sana selâm olsun, Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Selâm bize ve Allah'ın sâlih kullarına olsun. Kesin olarak bilir ve beyan ederim ki Allah'tan başka tanrı yoktur ve şehâdet ederim ki Hz. Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. (Ebû Davud ve ed-Dar Kutnî . İbn Ömer sahih olduğunu söylemiştir)

5. «*et-Tahiyyâtü et-tayyibâtü ve's-salavâtü lillah es-selâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdi'llâhi's-sâlihîn eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh*» Bütün tâzimler, övgüler, mülkler, kavli, bedenî ve malî güzel ibadetler Allah'a mahsustur. Ey Peygamber! Sana selâm olsun, Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Selâm bize ve Allah'ın sâlih kullarına olsun. Kesin olarak bilir ve beyan ederim ki Allah'tan başka tanrı yoktur ve şehâdet ederim ki Hz. Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. (Müslim ve Ebû Avâne Ebû Musa el-Eş'arî'den)

6. «*et-Tahiyyâtü lillâhi ez-Zâkiyâtü lillâhi et-tayyibâtü lillâhi es-selâmü aleyke eyyühe'n-Nebîyyü ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdi'llâhi's-sâlihîn eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh*» Bütün tâzimler, övgüler, mülkler, kavli, bedenî ve malî güzel ibadetler Allah'a mahsustur. Ey Peygamber! Sana selâm olsun, Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Selâm bize ve Allah'ın sâlih kullarına olsun. Kesin olarak bilir ve beyan ederim ki Allah'tan başka tanrı yoktur ve şehâdet ederim ki Hz. Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. (Malik ve el-Beyhakî Ömer b. Hattab'dan sahih bir senedle)

İbrahimiyye Salatı

1. «Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm ve bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîme inneke hamîdün mecîd» Allah'ım! Hz. İbrâhîm ve Ehl-i beytine rahmet eylediğin gibi Muhammed'e ve Ehl-i beytine de rahmet eyle. İbrâhîm ve Ehl-i beytini mübarek kıldığın gibi Hz. Muhammed'i ve Ehl-i beytini de mübarek kıl. Şüphesiz sen hamde lâıyıkısın ve yücesin. (Buharî ve Müslim)
2. «Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ ezvâcihi ve zürriyyetihi kemâ salleyte ala âli İbrâhîme ve bârik alâ Muhammedin ve alâ ezvâcihi ve zürriyyetihi kema bârekte alâ âli İbrâhîme inneke hamîdun mecîd» Allah'ım! Muhammede, zevcelerine ve zürriyetine rahmet kıl, tıpkı İbrahim'in Ehl-i beytine rahmet kıldığın gibi, Muhammed'i zevcelerini ve zürriyetini mübarek kıl, tıpkı İbrahim'in Ehl-i beytini mübarek kıldığın gibi. Sen övölmeye layıkısın, şerefi yücesin. (Buharî ve Müslim)
3. «Allâhümme salli alâ Muhammedin abdike ve resûlike kemâ salleyte alâ âli İbrâhîm ve bârik alâ Muhammedin abdike ve resûlike kemâ bârekte alâ âli İbrâhîme» Allâh'ım! Senin kulun, resûlün Muhammed'e, İbrâhîm'e rahmet eylediğin gibi rahmet eyle. Âlemlerde İbrâhîm'i mübarek kıldığın gibi Muhammed'i de mübarek kıl. (Buharî)
4. «Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed ve bârik alâ Muhammedin ve âli Muhammed, kemâ salleyte ve bârekte alâ İbrâhîme ve âli İbrâhîme inneke hamîdün mecîd» Allah'ım! Hz. İbrâhîm ve Ehl-i beytine rahmet eyleyip mübarek kıldığın gibi Muhammed'e ve Ehl-i beytine de rahmet eyle. Hz. Muhammed'i ve Ehl-i beytini de mübarek kıl. Şüphesiz sen hamde lâıyıkısın ve yücesin. (Nesâî sahih bir senedle)
5. «Allâhümme salli alâ Muhammedin'nin-nebiyyil- ümmiyyi ve alâ âli Muhammed kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve bârik alâ Muhammedin en-nebiyyil-ümmiyyi ve alâ âli Muhammed kemâ barekte alâ İbrâhîme ve alâ âli

İbrâhîme fî'l-âlemîn inneke hamîdün mecîd» Allâh'ım! ümmî nebin Muhammed'e, Ehl-i beytine, hanımlarına, İbrâhîm'e rahmet eylediğin gibi rahmet eyle. Âlemlerde İbrâhîm'i mübarek kıldığın gibi ümmî nebin Muhammed'i de mübarek kıl. (Müslim ve Ebû Avâne)

6. «*Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ Ehl-i beytihi ve alâ ezvâcihi ve zürriyyetihi kemâ salleyte alâ âli İbrâhîme inneke hamîdün mecîd ve bârik alâ Muhammedin ve alâ âli beytihi ve alâ ezvâcihi ve zürriyyetihi kemâ barekte alâ âli İbrâhîme inneke hamîdün mecîd*» Allâh'ım! Muhammed'e, Ehl-i beytine, hanımlarına ve zürriyetine, İbrâhîm'e rahmet eylediğin gibi rahmet eyle. Şüphesiz sen hamde lâyıksın ve yücesin. İbrâhîm'i mübarek kıldığın gibi Muhammed'i, muhterem hanımlarını ve zürriyetini de mübarek kıl. Şüphesiz sen hamde lâyıksın ve yücesin. (Ahmed ve et-Tahavî sahih bir senedle)

Selamdan Önce Okunan Dualar

1. «*Allâhümme innî eûzü bike min azâbi cehenem ve min azâbi'l-kabri²⁵ ve eûzü bike min fitneti'l-mahyâ ve'l-memâti ve eûzü bike min şerri fitneti'l mesîhi'd deccâl*» Allah'ım, cehennem azabından ve kabir azabından sana sığınırım. Hayatın ve ölümün fitnelerinden sana sığınırım. Mesih Deccal'in fitnesinin şerrinden sana sığınırım. (Müslim)

2. «*Allahümme innî e'üzü bike min şerri ma 'amiltu ve min şerri ma lem a'meli ba'dü*» Allah'ım! Şimdiye kadar yaptığım, bundan sonra yapacağım işlerin şerrinden sana sığınırım. (Nesâî sahih bir senedle)

3. «*Allâhümme hâsibnî hısâben yesîrâ*» Allah'ım hesabımı kolay getir! (Ahmed ve Hakim - Hâkim hadisin sahih olduğunu söylemiş)

4. «*Allâhümme! Bi ilmike'l-ğaybi ve kudretike ale'l-halki; ahyinî mâ alimte'l-hayâte hayran lî, ve teveffennî izâ kâneti'l-vefâtü hayran lî. Allâhümme! Ve*

²⁵ Başka bir rivayete göre «*Allahümme! Innî eûzu bike min azâbi'l-kabri ve eûzu bike min fitneti'l-mesîhi'd-deccal, ve eûzu bike min fitneti'l-mahyâ ve'l-memât. Allahümme! Innî eûzu bike mine'l-me'semi ve'l-mağrûm*». (Allah'ım! Kabir azabından, Mesih Deccal'in fitnesinden, hayatın ve ölümün fitnesinden sana sığınıyorum. Allah'ım! Günahlardan (veya günaha yol açacak durumlardan) ve borçtan sana sığınıyorum) Buharî ve Müslim.

es'elüke haşyeteke fi'l-ğaybi ve's-şehâdeti, ve es'elüke kelimete'l-hakki ve'l-adle fi'l-gadabi ve'r-ridâ, ve es'elüke'l-kasde fi'l-fakri vel-ğınâ, ve es'elüke naîmen la yebîdü, ve es'elüke kurrate aynin lâ tenfedü ve lâ tenkatı'ü, ve es'elüke'r-ridâ ba'de'l-kadâ, ve es'elüke berde'l-ayşı ba'de'l-mevti, ve es'elüke lezzete'n-nazari ilâ vechike, ve es'elüke's-şevk ilâ likâike fî gayri darrâ-i mazarratin, ve lâ fitnetin mudilletin. Allahümme! Zeyyinnâ bi-zîneti'l-imân, vec'alnâ hüddâten mühtedîn» Allah'ım! Gayba dair bilgin ve yaratılanlar üzerindeki kudretinle sana dua ediyorum. Yaşamak benim için hayırlı olduğu müddetçe beni yaşat. Eğer ölüm benim için daha hayırlı ise beni katına al. Allah'ım! Senden, gizlide ve açıkta korkunu duymayı istiyorum. Öfke ve hoşnutsuzluk anlarında hak söz söylemeyi ve adaletli olmayı istiyorum. Zenginlikte ve fakirlikte dengeli olmayı istiyorum. Asla tükenmeyecek bir nimet istiyorum. Son bulmayacak bir iç ferahlığı istiyorum. Takdirine razı olmayı istiyorum. Öldükten sonra rahat bir yaşantı istiyorum. Yüzünü görmenin lezzetini bana nasip etmeni istiyorum. Herhangi bir zarardan ve saptıran bir fitneden dolayı olmaksızın seninle buluşmanın özlemini bana bahşetmeni istiyorum. Allah'ım! Bizleri iman süsüyle güzelleştir. Bizleri hidayete eren ve hidayete çağıran insanlar yap. (Nesâî - Hâkim hadisın sahîh olduğunu söylemiştir)

5. Hz. Peygamber (s.a.v.) Ebû Bekir Sıddık'a (r.a.) da şu duayı öğretmiştir: *«Allahümme innî zalemtü nefsi zulmen kesîran, ve lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente, fağfir-lî mağfireten min indike, verhamnî, inneke ente'l-gafûru'r-rahîm»* Allah'ım! Ben kendime çok zulmettim! Günahları ancak sen bağışlarsın. Katından bir mağfiretle beni bağışla. Bana acı. Muhakkak ki sen, bağışlayansın, çok merhametlisin. (Buharî ve Müslim)

6. Hz. Peygamber (s.a.v.) Hz. Aişe'ye de şu duayı söylemesini emretmiştir: *«Allahümme! Innî es'elüke mine'l-hayri küllihi â'cilihi ve âcilihi mâ alimtü minhu ve mâ lem a'lem. Ve eûzu bike mine's-şerri küllihi â'cilihi ve âcilihi mâ alimtü minhu ve mâ lem a'lem. Ve es'elüke el-cennete ve mâ karrebe ileyhâ min kavlin ev amelin, ve eûzu bike mine'n-nâri ve mâ karrebe ileyhâ min kavlin ev amelin. Ve es'elüke min hayri mâ se'eleke abdüke ve rasûlüke Muhammed ve eûzu bike min*

şerri mes'etâzeke minhu abdûke ve rasûlûke Muhammed ve es'elûke mâ kadayte lî min emrin en tec'ale âkîbetehu [lî] rûşden» Allah'ım! Senden bildiğim ve bilmediğim bütün hayırları istiyorum. Yine bildiğim ve bilmediğim bütün kötülüklerden de sana sığınıyorum. Senden cenneti ve beni ona yaklaştıracak söz ve amelleri istiyorum. Cehennemden ve ona yaklaştıracak her türlü söz ve amelden sana sığınıyorum. Senden kulun ve Rasûlün [Muhammed'in] istediği bütün hayırları istiyorum. Yine kulun ve Rasûlün Muhammed'in sığındığı bütün kötülüklerden de sana sığınıyorum. Senden hakkımda takdir etmiş olduğun şeylerin sonunu güzel eylemeni diliyorum. (Ahmed ve Buhârî "el-Edebü'l-Müfred" isimli kitabında)

7. *«Allahümme! innî es'elûke yâ Allah el-vâhidu el-ehadu's-samed, ellezî lem yelid ve lem yûled ve lem yekûn lehu küfüven ehad! En tağfire lî zünûbî, inneke ente'l-ğafûru'r-rahîm»²⁶ Allah'ım! Bir ve tek olan, her ihtiyaç için kendisine başvuru, doğmayan ve doğurmayan, hiçbir dengi de olmayan Allah'ım! Senden günahlarımı bağışlamamı istiyorum. Muhakkak ki, sen bağışlamanı, şefkat ve merhametinde sınırsız olansın. (Nesâî rivayet etmiş ve el-Elbanî hadisin sahih olduğunu söylemiştir)*

8. *«Allahümme! Innî es'elûke bi enne leke'l-hamdu, lâ ilâhe illâ ente, vahdeke lâ şerîke leke, el-mennan, yâ bedîa's-semâvâtî ve'l-ard! Yâ ze'l-celâli ve'l-ikram! Yâ hayyu ya kayyûm! Innî es'elûk el-cennete ve eûzu bike mine'n-nâr»²⁷ Allah'ım! Bütün hamdlerin sana yapılmasına, senden başka ilâh olmamasına, senin bir olup ortağının olmamasına, çok ihsân eden oluşuna dayanarak senden istiyorum. Ey gökleri ve yeri yoktan var eden ve bunun için bir örneğe ihtiyaç duymayan! Ey kusursuz yücelik ve ikrâm sâhibi olup, cömertliğinden yarattıklarına da ihsân eden! Ey daima hayat sahibi ve diri olan, hep var olan, varlığı ezeli ve sonsuz*

²⁶ Hz. Peygamber (s.a.v.) teşehhüdde bir adamın bu duayı dediğini işitti. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.) üç kere "Kesinlikle bağışlandı." buyurdu.

²⁷ Bir başkasının da teşehhüdde bu duayı dediğini işitti. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.), ashabına: "Nasıl dua ettiğini biliyor musunuz?" diye sordu. Orada bulunanlar: "Allah ve Rasûlû daha iyi bilir". deyince Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah'a, kendisiyle dua edildiği zaman duayı kabul ettiği, istendiğinde verdiği ismi azîmiyle (Bir rivayette: âzamlâ) dua etti".

olan! Ey her şeyi tutan, koruyan! Senden cenneti istiyor ve cehennemden de sana sığınıyorum. (Ebû Davud, Nesâî ve “el-Edebü'l-müfred” adlı kitabında Buhârî)

9. Hz. Peygamber’in (s.a.v.) teşehhüd ile selâm arasında en son okuduğu dualardan biri de şudur: «*Allâhümme! İğfirlî mâ kaddemtü ve mâ ehhartü ve mâ esrartü ve mâ a’lentü ve mâ esraftü ve mâ ente a’lemu bihi minnî, ente’l-mukaddimu ve ente’l-muahhiru, lâ ilâhe illâ ente*» Allah’ım! Bugüne kadar yaptığım ve bundan sonra yapabileceğim, gizli ve açıktan işlediğim, haddi aştığım ve senin benden daha iyi bildiğin günahlarımı bağışla. Sen, öne geçiren (el-Mukaddim) ve geri bırakansın (el-Muahhir) Senden başka ilâh yok. (Müslim, Ebû Avâne)

Selam²⁸

1. Peygamber (s.a.v) «*es-selâmu aleyküm ve rahmetullah*»²⁹ diyerek sağına ve soluna selam verirdi, öyle ki (geride olduğum halde) yanağının beyazlığı görülürdü. (Müslim)
2. Sağına «*es-selâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berakâtuhû*» diyerek selam verirdi, öyle ki (geride olduğum halde) sağ yanağının beyazlığı görülürdü. Sonra soluna «*es-selâmu aleyküm ve rahmetullah*» diyerek selam verirdi, öyle ki sol yanağının beyazlığı görülürdü. (Ebû Davud ve İbn Huzeyme sahih bir senedle)
3. Bazen de sağına, «*esselâmu aleyküm ve rahmetullah*» dediğinde soluna «*es-selâmu aleyküm*» demekle yetinirdi. (Nesâî sahih bir senedle)

Namazdan Sonra Okunan Zikirler

Namaz sonrası tesbih, tahmid, tekbir ve tehlil (delille) sabit duaları beş şekildedir:

1. 33 kere “Sübânallah (Allah’ın bütün noksanlardan uzak olduğunu ilân ederim)”, 33 kere “Elhamdülillah (Her türlü övgü, hamd Allah’a mahsustur)”, 33

²⁸Not: Bazı namaz kılanlar sağına ve soluna selam verirken başını yukarıya ve aşağıya sallar ki bu Peygamber’den nakledilmemiştir.

²⁹ Faydalı Bilgi: İbn Useymin dedi ki: Namazda (bitişinde) selam dönmekle yapılır. "Selamün aleyküm"e başladığınız andan itibaren arkanızı dönün ki, sizin dönmeniz "aleyküm" demenizle uyumlu olsun. Çünkü siz arkanızdaki cemaate hitap etmektesiniz.

kere de “Allâhuekber (Allah her şeyden yücedir)” denilir. Yüzüncüde şöyle denir: “Lâ ilâhe illâ'llahü vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr”. (Allah'tan başka ilâh yoktur, tek ilâh yalnız O'dur, ortağı da yoktur. Bütün mülk O'na aittir, bütün hamd ve senâ O'nadır. O her şeye kâdirdir.) Ahmed ve Müslim .³⁰

2. 33 kere “Sübânallah (Allah'ın bütün noksanlardan uzak olduğunu ilân ederim)”, 33 kere “Elhamdülillah (her türlü övgü, hamd Allah'a mahsustur)”, 33 kere de “Allâhuekber (Allah her şeyden yücedir)” denilir. Müslim .

3. 25 kere “Sübânallah (Allah'ın bütün noksanlardan uzak olduğunu ilân ederim)”, 25 kere “Elhamdülillah (her türlü övgü, hamd Allah'a mahsustur)”, 25 kere “Lâ ilâhe illallâh (Allah'tan başka bir ilah yoktur)”, 25 kere de “Allâhuekber (Allah her şeyden yücedir)” denilir. Nesâî sahih bir senedle.

4. 10 kere “Sübânallah (Allah'ın bütün noksanlardan uzak olduğunu ilân ederim)”, 10 kere “Elhamdülillah (her türlü övgü, hamd Allah'a mahsustur)”, 10 kere de “Allâhuekber (Allah her şeyden yücedir)” denilir. Buhârî .

5. 11 kere “Sübânallah (Allah'ın bütün noksanlardan uzak olduğunu ilân ederim)”, 11 kere “Elhamdülillah (her türlü övgü, hamd Allah'a mahsustur)”, 11 kere de “Allâhuekber (Allah her şeyden yücedir)” denilir. Müslim .

³⁰ Ve bu sıfat, ravinin başka bir yoldan; yani Sehl bin Ebi Salih'in tefsirinden aldığı tefsiridir. Ancak İbn Kayyim (rahimahullah), Zâdü'l-me'âd adlı eserinde bu sıfatın sabit olduğunu kabul etmemiştir. Zira onun görüşüne göre, hadisin lafzı olan 'her namazın ardından otuz üçer kere Yüce Allah'ı tesbih ederler, hamd ederler ve tekbir getirirler ' ifadesinin maksadı, otuz üç sayısının her bir zikir (tesbih, tehlil, tekbir) için ayrı ayrı olmasıdır. Yani 'Subhanallah, Elhamdulillah, Allahu Ekber' diyerek her birinden otuz üçer kere söylenmesi gerektiği şeklindedir".

İkinci Bölüm

Namazla İlgili Meseleler

Birinci Mesele: Namazda Huşû

Allahu Teâlâ şöyle buyurur: ((1) Müminler kesinlikle kurtuluşa ermiştir; (2) Ki onlar, namazlarında derin bir saygı hali yaşarlar.) Mü'minûn Suresi. Yani korku ve sükunet içindedirler.

Huşû kelimesinin anlamı:

1. Allah'tan korkmak ve sürekli biçimde Allah Teâlâ'nın gözetimi altında bulunmanın idrakinde olmak nedeniyle sessiz ve sakin durmak, acele etmemek ve alçak gönüllü olmaktır. (İbn Kesir'in tefsiri)

2. Allah'ın huzurundayken kalbin tevazu gösterip boyun eğmesi ve alçalmasıdır. Medâric 1/520 Huşûnun yeri kalptir. Onun cevarih (el, ayak gibi vücut azaları) ve organların üzerindeki meyvesi ise kalpte hasıl olan meyveye tabidir. Eğer gâflet ve vesvese yüzünden kalbin huşûsu bozulursa azaların ibadeti de bozulur. Zira kalp kral, organlar da onun askerleri gibidir, Dolayısıyla organların kalbin emriyle hareket ederler ve onun emriyle hareketsiz kalırlar. Şayet kral azledilirse ve kalbin kulluğu bozulursa, kralın tebaaları olan organlar da kaybolur.

■ Huzeyfe (r.a) şöyle derdi: Nifak huşûndan sakının. Bunu üzerine ona, Nifak huşû nedir?' denildiğinde, 'Vücudun huşû halinde olduğunun görülmesi, fakat kalbin huşû içinde olmamasıdır' demiştir.

■ Fudayl bin İyad da şunu dedi: Kişinin kalbindeki huşûdan daha fazlasını göstermesi hoş görülmezdi.

■ Birini da omuzları ve bedeni huşû içinde olan bir adamı gördüğünde şöyle dedi: “Ey falanca! Huşû buradadır” diyerek kendi göğsüne işaret etti, “Burada değildir” diyerek omuzlarına gösterdi. (Medâric 1/521)

● Huşû'nun Mertebeleri

Huşû edenler mertebeler içindedirler. Huşû kalp amellerindendir; artar ve azalır. Kimileri vardır ki huşûsu gökyüzüne kadar en yüksek mertebeye ulaşır, kimisi ise namazından hiçbir şey anlamadan bitirir. Namaz konusunda insanlar beş mertebeye ayrılır:

■ Birincisi: Nefsine zulmederek gevşek davrananlardır. Bunlar abdesti eksik alır, namazın vaktine, erkânına ve hududuna dikkat etmezler .

■ İkincisi: Namazın vakitlerine, erkânına ve abdestine zahiri olarak dikkat eder; ancak vesvese konusunda nefsiyle mücadele etmede ihmalkâr davranır, vesvese ve düşüncelere dalıp gider.

■ Üçüncüsü: Namazın şartlarına ve rükûnlarına dikkat eder, nefsine karşı vesvese konusunda mücadeleye girer. Bu kişi namazından bir şey çalmasın diye düşmanına mukavemet gösterir. İşte bu kişi hem namazda hem de cihattadır.

■ Dördüncüsü: Namaza kalktığı zaman namazın rükûnlarını, şartlarını ve hakkını mükemmel olarak eda eder, namazı zâyi olmasın diye tüm bunlara bütün kalbiyle riayet gösterir. Hatta o, tüm gayretini namazını -olması gerektiği gibi- mükemmel bir şekilde kılmaya sarfeder. Bu kişinin kalbi namaza olan hassasiyet ile ve Rabbine olan kulluk bilinciyle doludur.

■ Beşincisi: Bu kişi de dördüncü maddedeki kişi gibidir; ancak bu kişi Allah'ın huzurunda olduğunu ve O'nun (c.c) kalbine nazar ettiğini ve gözettiğini düşünür. Kalbi O'nun (c.c) azameti ve sevgisiyle doludur. Kendisini Allah'ı görüyor gibi hisseder. Bu nedenle vesveseleri ve aklına gelen kötü düşünceler zayıflamıştır. Bu kişi kendisi ile Rabbinin arasına vesveselerin girmemesi için yüksek duvarlar örmüştür. Fazilet ve değer bakımından bu kişinin kıldığı namaz ile diğer insanların kıldığı namaz arasında yerle gök arasındaki mesafe kadar fark vardır. Bu kişi namazda Rabbiyle meşgul olup O'nunla mutludur ve O'ndan razıdır.

Birinci grup insan ceza görür, ikinci grup hesaba çekilir, üçüncü grup insanın kıldığı namaz günahlarına kefârettir ve dördüncü grup insana mükâfat verilir. Beşinci grup insan ise mukarrebûn'dur (Allah'ın kendine yakın kıldığı kişiler)

Çünkü bu kişiye namaz göz nuru olarak lutfedilmiştir. Bu dünyada namaz kimin gözünün nuru olursa, namaz kılmaktan mutlu olursa o kişi ahirette Allah'a yakın olmaktan mutlu olur ve Allah (c.c) ile gözü aydın olur. Allah (c.c) ile gözü aydın olan kişiyi gören bütün gözler onunla aydınlatır, herkesin içi ferahlar ve mutlu olur. Kimin de gözü Allah ile aydın olmazsa, nefsi dünya için harap olur.

el-Vabilu's-Sayyib 40

● **Namazda Huşû Edenlerin Halleri**

■ Ömer b. Hattâb minberdeyken şöyle demiştir: "Bir kimse İslam'da saçları ağarınca kadar yaşayabilir, fakat Allah için tam anlamıyla bir namaz kılmamış olabilir". Denildi ki: "Namazın huşûsunu, tevazusunu ve Allah'a yönelmesini tamamlamamıştır.

Bu, İslam'ın ilk devirlerinde Ömer b. Hattâb'ın sözüdür. Peki ya bizim bugünkü halimize ne olacak? Çoğu insan, Allah'ın rahmetinden dışında dünya işleriyle o kadar meşgul ki, bedenlen namaz kılsa da, zihni dünya ve pazarlarına kayar; alır satar, ekler çıkarır... Bu da ancak gaflettendir.

■ Hasan şöyle demiştir: Amr b. Kays, bazı kimselerin namazda kaybolduklarını anlattıklarını duymuştur. Bunun üzerine onlara dedi: Namazda dünya işlerini hatırlıyor musunuz?' diye sorulduğunda, 'Evet' dediler. O da, 'Vallahi mızraklar göğsümde birbirine geçse bile, namazımda dünya işlerini hatırlamaktan benim için daha iyidir' dedi".

■ Sevgili kardeşim, biz neden böyle namazdan yüz çeviriyor ve görevlerimizi ihmal ediyoruz? Abdullah b. Mes'ud namaza kalktığı zaman yere serilmiş bir örtü gibi olurdu, Said bin Cübeyr ise sanki bir kazık gibi dimdik dururdu.

■ Biz bu büyük zatlardan ne kadar uzağız? Abdullah b. Zübeyr o kadar derin bir şekilde rukû ederdi ki, neredeyse küçük akbaba kuşu onun sırtının üstünde konacak gibi olurdu. Sanki atılmış bir giysi gibi secdeye kapanırdı. Biz bu kadar derin bir huşû ve sükûnete hayret ediyoruz. Bunun sebebi, günlük hayatımızda

böyle bir manzarayla karşılaşmamamızdır. Halbuki 'Anbas b. 'Akabe kuşlar sırtına konacak kadar uzun secde ederdi, sanki bir duvar gibi olurdu.

■ Salih kişilerinin ahvallerine devam edelim... Ebu Bekir b. Ayyâş der ki, "Eğer Habîb b. Ebi Sabit'i secde ederken görse idin sanki o ölü derdin', yani bu zat o kadar uzun secde ederdi.

■ İbrahim el-Teymî secdeye gittiğinde, sanki bir duvar gibi olurdu ve kuşlar sırtına konardı.

■ İbn Vehb şöyle demiştir: "el-Sevrî'yi, akşam namazından sonra Mescid-i Haram'da gördüm. Namaz kıldı, sonra bir secde etti ve ezan okunana kadar başını kaldırmadı. Onları hiçbir şey namazdan alıkoyamazdı ve onlar ile Rabbi arasında hiçbir engel yoktu. Tüm dikkatleri namaz üzerineydi, Allah'a karşı huşûda bulunup, O'nun huzurunda teslimiyet göstermekti.

■ İmam Buharî bir gece namaz kılarken on yedi kere eşekarısı sokmuştu. Namazı bitirince, "Bakın bana ne zarar verdi" demişti.

■ Meymun bin Hayyân şöyle demiştir: "Muslim b. Yesâr'ı ne kısa ne de uzun namazlarında bir an olsun etrafına bakarken gördüm. Bir keresinde mescidin bir bölümü yıkılmıştı. Pazar halkı bu yıkıntıya ve onun namaz kılmak için mescitte olduğuna çok üzülmüştü. Fakat o, hiç dönüp bakmamıştı".

■ Halef b. Eyüb'e, "Namaz kılarken sinekler seni rahatsız etmiyor mu, onları kovmuyor musun?" diye sorulduğunda, "Namazımı bozacak hiçbir şeye kendimi alıştırırmam" demiştir. Ona, "Peki buna nasıl sabrediyorsun?" denildiğinde, "Bana, günahkârların sultanın kırbacına bile sabrederek 'Falanca sabırlı' dendiğini ve bununla övündüklerini öğrendim. Hal böyleyken, ben Rabbim'in huzurundayım, bir sinek için mi hareket edeyim?" demiştir.

■ İbnü'z-Zübeyr namaz kılmaya kalktığında, sanki huşûdan yapılmış bir ağaç kütüğü gibi olurdu.

■ Kasım b. Muhammed şöyle demiştir: "Bir gün, her sabah yaptığım gibi, ilk Hz. Ayşe'yi ziyaret edip selamlamak için gittim. O gün gittiğimde, kuşluk namazını kılıyor ve Tûr suresinin 27. ayetini (Şimdi ise Allah bize lütfuyla muamele etti de bizi kavurucu azaptan korudu.) okuyup tekrarlayıp ağlıyor ve dua

ediyordu. Ben de usanana kadar bir süre bekledim ama o aynı şekilde devam etti. Bunu görünce pazara gittim ve işimi bitirip sonra geri döneceğimi düşündüm. İşimi bitirip döndüğümde hala aynı ayette, ağlayarak ve dua ederek devam ediyordu”.

■ Hâtim el-Esâm'a kendi namazı hakkında sorulduğunda şöyle cevap verdi: "Namaz vakti geldiğinde abdest alır ve namaz kılmak istediğim yere bütün uzuvlarım bir araya gelinceye kadar otururum. Sonra namazıma kalkar, Kabe'yi gözümün ortasında, Sırat'ı ayaklarımın altında, cenneti sağımda, cehennemi solumda ve meleku'l-mevt'i (ölüm meleği) arkamda görürüm. Bu namazımın son namazı olacakmış gibi düşünürüm. Sonra ümit ve korku arasında kılarım. Tekbir getirip Kur'ân-ı tertîl ile okurum, rükûda alçak gönüllülükle eğilirim, huşû içinde secde ederim. Sol dizimin üzerine oturur, sağ ayağımın baş parmağını dikerim. Namazımı ihlasla kılarım. Ancak yine de bilmiyorum kabul edildi mi yoksa edilmedi mi."

■ Bekr el-Meznî'nin şu tavsiyesi namazın önemini ve doğru şekilde kılınmasının gerekliliğini vurgulamaktadır: "Eğer namazın sana fayda vermesini istiyorsan, kendine şunu de: “Bu namazdan başka bir namaz kılmam”.

■ Bu kadar özen göstermelerine ve namaza bu kadar bağlı olmalarına rağmen, Osman b. Ebi Dehreş şöyle demiştir: "Namazda eksikliklerimden dolayı Allah'tan bağışlanma dilemeden hiçbir namaz kılmadım”.

■ Kardeşlerim! Allah'ın emrettiği şeylere uyan ve günahlardan sakınan insanlar olmuştur. Gece onların üzerini örterken onlar uyumadılar, günahlarını hatırladıkça üzüldüler ve Allah'ın kapısına varıp O'ndan af dilediler. Allah da “Bugün de ben onlara sabretmelerinin karşılığını veriyorum. Onlar hakikaten muratlarına ermişlerdir”.³¹ der .. Ancak!!

● Namazda huşûya nasıl ulaşılır?

Ve buna yardımcı olan yollar nelerdir?

Ey namaz kılan kardeşim, uyguladığı takdirde kişiyi huşûya ulaştırması umulan bazı sebepler vardır ve bunlar ikiye ayrılır:

■ Birinci kısım: Namazla doğrudan ilgili olmayan sebepler:

1. Allah'ın tevhidi, rubûbiyeti, isimleri ve sıfatları konusunda O'nun bir olduğuna inanmaktır.
2. Cenâb-ı Rabbi yüceltmek, O'na içtenlikle ibadet etmek, gizli ve açıkta O'nu görür gibi davranmaktır.
3. Peygamber'in sünnetine tam olarak uymak.
4. Emredilenleri yapıp yasaklananlardan kaçınarak Allah'a karşı takva sahibi olmak.
5. Helal ve temiz olanı yemek, haramdan uzak durmak ve şüpheli şeylerden kaçınmak.
6. Allah'a yalvararak O'ndan huşû nasip etmesini dilemek.
7. Huşû sahibi olanlarla beraber olmak ve onlara uymak.

■ İkinci olarak, namazla ilgili sebepler... Bunlardan:

1. Namaz kılmaya başlamadan önce kendini topla ve kalbini hazırla.
2. Karşısında duracağın Yüce Allah'ın azametini kendine hissettir.
3. Namazın tüm sevabını kazanacağına dair ümit et.
4. Abdestini güzelce al, israf etme ve topuklarını iyice ov.
5. Namaz kılmaya başlamadan önce hazırlıklı ol çünkü Rasûlullah (s.a.v) şöyle söyledi: «Yemek hazırlarken ve tuvalet ihtiyacı varken namaz yoktur.» (Müslim) Ayrıca namaz kılınacak yeri uygun hale getir.
6. Cemaatle namaz kılmakta gevşeklik gösterme ve cemaate erkenden, ezan vaktinde gitmeye çalış.
7. Nafileleri, özellikle vitir, sabah namazı sünnetleri ve gece namazı gibi revâtib sünnetleri terk etme.

8. Okuduğun ve tekrarladığın ayet ve zikirlerin anlamlarını düşün.
9. Namazını aceleye getirme ve namaz senin için önemsiz bir iş olmasın.
10. Namaz esnasında hareket etme, etrafına bakınma veya yasaklanmış hareketlerde bulunmayarak saygı göster.
11. Namazın hükümlerine ve adabına riayet et ve gözlerini secde ettiğin yere dik. Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurdu: “Benim nasıl namaz kıldığımı gördüyseniz siz de öyle namaz kılın”. (Buharî)
12. İmama uyun. Zira imam ancak kendisine uyulsun diye imamdır.
13. Kalbini dünya meşgalelerinden arındır. Dünya bütün fitneler ve meşgaleleri ile Allah katında bir sivrisineğin kanadı kadar bile etmez.
14. Müzik aletlerinin, resimlerin, gürültünün ve karmaşanın olduğu yerlerde namaz kılmaktan kaçın.
15. Namazına durduğun zaman veda edenin namazı gibi namaz kıl. Çünkü tanıdığımız herkes farz namazdan sonra hayata veda etmiştir ve sen de onlardan birisin.

Ey Müslüman kardeşim! Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurmuştur: “Bir müslüman, farz namazın vakti geldiğinde güzelce abdest alır, huşû içinde ve rûkûsunu da tam yaparak namazını kılsa, büyük günah işlemedikçe, bu namaz önceki günahlarına keffâret olur. Bu her zaman böyledir”. (Müslim)

Huşû çok önemli bir meseledir ve Allah muvaffak etmedikçe herkese nasip olmaz. Huşûdan mahrum kalmak da büyük bir bela ve felakettir. O yüzden Peygamberimiz (s.a.v) duada şöyle derdi: "Allah'ım! Huşû duymayan kalpten sana sığınırım". (Tirmizi, sahih senedle)

Allah, amellerimizi en doğru ve en samimi kılsın ve bizlere en büyük ve en eksiksiz ecirleri nasip etsin. Allah'ım! Huşû duymayan kalpten, yaş akmayan gözden ve kabul olunmayan duadan sana sığınırız. Allah'ım, günahlarımızı bağışla, bizi ve anne babamızı ve bütün Müslümanları affet. Amin.

İkinci Mesele: Namaza Karşı İstek Uyandırma

- Namaz: İslamın ikinci rüknü olup, şehadetten sonra en sabit ibadettir.
- Namaz: Dinin direğidir. Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "İşin başı İslâm, direği namaz, doruğu cihaddır". (Tirmizi, sahih senedle)
- Namaz: Kıyamet günü kulun ilk sorguya çekileceği ibadettir. Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk ameli onun namazıdır. Eğer namazı düzgün olursa, işi iyi gider ve kazançlı çıkar. Namazı düzgün olmazsa, kaybeder ve zararlı çıkar". (Tirmizi, sahih senedle)
- Namaz: Kul ile Rabbi arasındaki bağıdır. Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Muhakkak ki sizden biri namaz kılarken (aslında) Rabbiyle özel olarak konuşmaktadır" (Müttetekun aleyh) Allâh-u Teâlâ da şöyle buyurmuştur: "Namazı (Fâtîha'yı) kulumla kendi aramda yarı yarıya paylaştım ve kulum dilediğini alacaktır". Kul, "Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur" deyince Yüce Allah, "Kulum bana hamdetti" diye buyurur. Kul "er-Rahmân er-Rahîm" deyince Allah, "Kulum beni övdü" der. "Ödül ve ceza gününün tek hâkimi" deyince "Kulum benim yüceliğimi dile getirdi" der. "Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz" deyince "Bu, kulumla benim aramda ortak olan kısımdır ve istediği kulumun olacaktır" diye buyurur. Kul "Bizi dosdoğru yola ilet; Nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, dalâlete sapmışların yoluna da değil!" deyince Allah şöyle buyurur; "İşte bu, yalnızca kuluma aittir ve kuluma istediği verilecektir". (Müslim)
- Peygamberimiz'in (s.a.v.) son vasiyeti namaz olmuştur. Dünya hayatına veda ederken, alemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimiz, son nefeslerinde ümmetine şu tavsiyelerde bulunmuştur: "Namaz... namaz... ve sahip olduğunuz şeylere karşı Allah'tan korkun". (Buhari)
- Ey Müslüman kardeşim! Namazına çok dikkat et. Namaz, bizimle diğer dinlere mensup olanlar arasındaki farktır. Bil ki, namazı kılan dinini ihya etmiş, namazı terk eden ise dinini yıkmıştır. Allah'tan afiyet dileriz.

● Beş Vakit Namaza İstek Uyandırma

■ İbn Ömer'den (r.a)'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "İslâm, beş esas üzerine bina olunmuştur: Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilahın olmadığına ve Muhammed -s.a.v-'in Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şâhitlik etmek, namaz kılmak, zekât vermek, Beytullah'ı hacetmek ve Ramazan orucunu tutmaktır". (Buharî ve Müslim)

■ Ebû Hureyre (r.a)'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v)'in şöyle söylediğini işittim: "Birinizin kapısının önünde bir nehir olsa, o kimse her gün bu nehirde beş defa yıkansa, kirinden bir şey kalır mı? Beş vakit namaz işte bunun gibidir. Allah beş vakit namazla günahları silip yok eder". (Buharî ve Müslim)

■ Osman (r.a)'dan rivayet edildiğine göre şöyle buyurmuştur: "Size bir hadîs nakledeyim. Allâh'ın Kitâb'ında bir âyet olmasaydı onu size rivâyet etmezdim. Resulullah'ın (s.a.v) şöyle buyurduğunu işittim: "Bir kişi abdest alır, abdestini de âdâb ve erkânına riâyet ederek güzelce alır, sonra namazı kılsa, o abdest ile (daha sonraki) namaz arasında işlediği günâhları mutlaka affedilir". (Buharî ve Müslim)

■ Osman (r.a)'dan rivayet edildiğine göre, Resulullah'ın (s.a.v) şöyle buyurduğunu işittim: "Bir müslüman, farz namazın vakti geldiğinde güzelce abdest alır, huşû içinde ve rükûunu da tam yaparak namazını kılsa, büyük günah işlemedikçe, bu namaz önceki günahlarına keffâret olur. Bu her zaman böyledir". (Müslim)

■ Ebû Eyüp (r.a)'dan rivayet edildiğine göre, Nebi (s.a.v) şöyle buyurdu: "Her namaz, önceki günahları siler". (Ahmet, sahih bir senedle)

■ Ebû Hüreyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Birtakım melekler geceleyin, diğer birtakımı da gündüz vakti birbiri ardınca gelip sizin aranızda bulunurlar. Onlar sabah namazı ile ikindi namazında bir araya gelirler. Geceleyin aranızda kalmış olanlar Allah'ın huzuruna çıkarlar.

Allah Teâlâ, kullarının halini çok iyi bildiği halde, meleklerle: “Kullarımı ne halde bıraktınız?” diye sorar. Melekler: “Onları namaz kılariken bıraktık; yanlarına da namaz kılariken varmıştık, derler". (Buhârî ve Müslim)

■ Ubâde bin Sâmit (r.a)’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s.a.v)’in şöyle dediğini işitmiştir: “Yüce Allah, kulları üzerinde beş vakit namaz farz kılmıştır. Namazları hafife almayarak hakkına riayet eder ve bunlardan bir şeyi zayi etmezse yüce Allah onu cennetine sokacağına dair söz vermiştir. Her kim namazları gerektiği gibi eda etmezse Allah katında onun için bir söz yoktur. İster azaplandırır ister cennetine sokar". (Ebû Davud, sahih bir senedle)

■ Enes (r.a)’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk ameli onun namazıdır. Eğer namazı düzgün olursa, işi iyi gider ve kazançlı çıkar. Namazı düzgün olmazsa, kaybeder ve zararlı çıkar". (et-Tabaranî el-Evsat’ta) Başka bir rivayete göre; “Kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk şey namazdır. Eğer namazı düzgün olursa, bütün amelleri iyi gider ve kazançlı çıkar. Namazı düzgün olmazsa, bütün amelleri zayi olur.

■ Ammâr b. Yasir (r.a)’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: “Bir kul namaz kılar; fakat namazının yarısı, üçte biri, dörtte biri, beşte biri, altıda biri, yedide biri, sekizde biri, dokuzda biri hattâ ancak onda biri kendisi için yazılır". (Ebû Dâvûd, el-Beyhakî, Ahmed ve kendi ‘sahih’nde İbn Hibbân)

Üçüncü Mesele: Cemaatle Namaz Kılmanın Farziyeti

Kur'ân-ı Kerîm'de, Peygamber Efendimizin hadislerinde ve sahabelerin sözlerinde, camilerde cemaatle namaz kılmanın vacip olduğunu gösteren deliller çoktur. Bu delillerin çoğu insanlar tarafından malumdur. Bu nedenle, inşallah delil teşkil edecek olanlardan bazılarını zikretmekle yetineceğim.

● Birinci olarak: Kur'an-ı Kerim'den deliller:

1. Allâh-u Teâlâ şöyle buyurur: “Namazı kılın, zekâtı verin, rükû edenlerle beraber rükû edin”. (Bakara suresi - 43) Bu ayetteki delil ise “... rükû edenlerle beraber rükû edin.”dır. Bu ifade, müminlerle birlikte cemaat namazına katılmak vacip olduğu konusunda açık bir delildir. Eğer sadece namazı kılmak istenmiş olsaydı, ayetin başındaki “Namazı kılın”.. ifadesi yeterli olurdu.

2. Allah, Nisâ suresinde şöyle buyurur: "Sen de içlerinde bulunup onlara namaz kıldırдың zaman onlardan bir bölük seninle beraber namaza dursun,..". Bu ayetten alınan delil, Allah'ın savaş zamanında cemaat namazı vacip kıldığıdır. Oysa ki cemaat namazı barış zamanında vacip olması evlâdır. Zira cemaat namazı kılmaktan herhangi bir kimse muaf olacaksa, düşmanla karşı karşıya olan ve saldırı tehdidi altında bulunan mücahitlerin muaf olması öncelikli olur.

3. Allâh-u Teâlâ şöyle buyurur: “O büyük korku ve dehşet günü gelip de secdeye çağrıldıklarında bunu yapamazlar; O sırada gözlerine korku çökmüş, perişan olmuşlardır. Halbuki onlar, yapabilecek durumda iken de secdeye çağırılmışlardı”. Kalem Suresi 42.-43 . Ayet. Saîd b. el-Müseyyeb şöyle buyurdu: Onlar sağ salimken “Haydi namaza. Haydi kurtuluşa”. duyarlardı ama icabet etmezlerdi. Ka'b el-Ahbâr ise şöyle açıkladı: “Bu ayet ancak cemaat namazını terk edenler hakkında indirilmiştir”.

Cemaat namazına katılma imkanı varken bunu terk eden biri için bundan daha şiddetli ve daha etkili bir uyarı ne olabilir ki?

● İkinci olarak: Sünnet'ten deliller:

1. Sahîhayn'da yer aldığı gibi Ebû Hüreyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Nebî şöyle buyurdu: "Namaz kılınması için emretmeyi, sonra bir adamı imam

yapmayı ve ardından bir grup adamla birlikte odun yığınları alarak namaza katılmayan kimselere gitmeyi aklımdan geçirdim ki (Resulullah) ancak vacipler için evleri ateşe vermekle bir tehditte bulunur.

2. İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Her kim ezanı duyup da kendisini bir özür alıkoymadığı halde cemaate katılmazsa ise kıldığı namaz kabul edilmez". (Geçerli) özür nedir diye sordular. Korku ya da hastalık, buyurdu". (Ebu Davud, İbn Mace, İbn Hıbbân sahihi)

● **Üçüncü olarak: Sahabe - rıdvânullahi aleyhim - Sözlerinden:**

1. Abdullah İbn Mes'ûd (r.a) şöyle dedi: "Yarın Allah'a müslüman olarak kavuşmak isteyen kimse, şu namazlara ezan okunan yerde devam etsin. Şüphesiz ki Allah Teâlâ sizin peygamberinize hidayet yollarını açıklamıştır. Bu namazlar da hidayet yollarındandır. Şayet siz de cemaati terkedip namazı evinde kılan şu adam gibi namazları evinizde kılacak olursanız, peygamberinizin sünnetini terk etmiş olursunuz. Peygamberinizin sünnetini terk ederseniz dalaletе düşmüş olursunuz. Kim abdestini güzelce alır ve bu mescitlerden birine giderse, attığı her adım için Allah ona bir sevap yazar, bir derece yükseltir ve bir günahını siler. Vallahi ben, nifakı bilinen bir münafıktan başka namazdan geri kalanımız olmadığını görmüşümdür. Allah'a yemin ederim ki, bir adam iki kişi arasında sallanarak namaza getirilir ve safa durdurulurdu".

2. Ali b. Ebî Tâlib (r.a) şöyle demiştir: "Mescide komşu olan kimsenin, mescitten başka bir yerde namazı yoktur (Mescitten başka bir yerde kılsa, namazı kabul olunmaz) Kendisine: Mescide komşu olan kimdir? Diye sorulduğunda o şöyle cevap vermiştir: Ezânı işiten kimsedir. (müsnedi Ahmed)

3. Ebû Hureyre (r.a) şöyle demiştir: "Adam oğlunun kulağının erimiş kurşunla dolması, müezzinin sesini duyup ona icabet etmemekten daha hayırlıdır". Bu kadar açık ve net delillerden sonra, geride kalanın bir mazereti kaldı mı? Bu deliller, onları okuyan veya duyan herkesin aleyhine bir hüccettir ve kıyamet günü onlardan sorulacaktır. Başarıyı veren Allah'tır.

● Cemaat Namazının Kazançları

Allah Teâlâ, büyük hikmetler ve önemli faydalar için cemaatle namaz kılmayı emretmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. Allah, emirlerine uyanı uymayanı ve kibirlenenleri bilsin diye kullarını imtihan eder.
2. Müslümanlar, tek vücut ve birbirini destekleyen bir yapı gibi olsunlar diye birbirlerini tanır ve kaynaşırlar. Mescide gitmeyen kimse, komşuları tarafından ancak dünya menfaati olursa tanınır.
3. Cahile öğretilmesi ve gafilin hatırlatılması: Cahil, alimi görerek ona uyar ve gafil nasihati duyarak faydalanır.
4. Evde tek başına namaz kılan kimse, cemaat namazına katılanın hissettiği huşû, tefekkür ve faydalarını duyamaz. Hatta namaz ona ağır gelir ve horoz ötmesi gibi hızlı eda eder, böylece namazdan hiçbir fayda göremez.
5. İnsan ve cin şeytanlarından oluşan İblis ve ordusu başta olmak üzere Allah düşmanlarını kızdır ve onları korkutmak ki Müslümanların özellikle gençlerin mescitlere dönmesi onları rahatsız eder.
6. Özellikle mescit uzaksa, mescide gidip gelmek vücudu hareket ettirir, yürüyüş yaparak spor yapmaya vesile olur. Evde namaz kılmak ise genellikle tembelliğe ve hareketsizliğe yol açar.

Camilerde cemaatle namaz kılmanın bazı kazançları bunlardır. Şüphesiz ki dinî ve dünyevî birçok başka meyvesi da vardır. "Ey Müslüman kardeşim! Cemaatle kılınan namazlarda hazır bulunmaya özen göster ki sana nifaktan kurtulmak yazılsın." Enes b. Malik (r.a) Rasulullah (s.a.v.)'den şu hadisi rivayet etmiştir: "Kim kırk gün boyunca Allah rızası için iftitah tekbirine yetişmek suretiyle cemaatle namaz kılsa onun için iki beraat yazılır: Ateşten [cehennemden] beraat, nifaktan [münafıklıktan] beraat". (Tirmizi, hasen bir senedle)

- **Mazeretsiz olarak cemaat namazını terk edenlere yönelik uyarı:**

1. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre Nebî (s.a.v) şöyle buyurdu: "Her kim ezanı duyup da kendisini bir özür alıkoymadığı halde cemaate katılmaz ise kıldığı namaz kabul edilmez". (Ebu Davud, İbn Mace, İbn Hibbân sahihi)
2. Abdullah İbn Mes'ûd (r.a) şöyle dedi: "Şayet siz de cemaati terkedip namazı evinde kılan şu adam gibi namazları evinizde kılacak olursanız, peygamberinizin sünnetini terk etmiş olursunuz. Peygamberinizin sünnetini terk ederseniz dalaletе düşmüş olursunuz." (Müslim)
3. Ebû Hüreyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre, Nabi şöyle buyurdu: "Namaz kılınması için emretmeyi, sonra bir adamı imam yapmayı ve ardından bir grup adamla birlikte odun yığınlarını alarak namaza katılmayan kimselere gitmeyi aklımdan geçirdim." (Müttefekun aleyh)
4. Ebu Hureyre (r.a) anlatıyor: Kör bir adam geldi ve 'Ey Allah'ın Resûlü! Beni mescide götürecek bir rehberim yok' diyerek Peygamberden mescitte namaz kılmamaya ruhsat istemiştir. Peygamber Efendimiz (s.a.v) kendisine evinde namaz kılmasına izin verdi. Adam arkasına dönünce Peygamberimiz onu çağırdı ve 'Ezanı duyar mısın?' diye sordu. Adam 'Evet' deyince Peygamberimiz 'O halde icabet et' buyurdu". (Buhârî)
5. Ebû Bürde, babasından rivayet ettiğine göre Resulullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Her kim sağ ve boşken ezanı duyup icabet etmezse kıldığı namaz kabul edilmez". (el-Hakim rivayet edip hasen olduğunu söylemiştir)

- **Cemaat namazın farz olduğuna dair fetvalar**

- Soru: Günümüzde bazı ilim talebeleri dahil olmak üzere birçok Müslüman, cemaatle namaz kılma konusunda gevşek davranmaktadır. Bazı alimlerin cemaatle namazın farz olmadığını söylediğini öne sürerek kendilerini mazur görmektedirler. Peki cemaatle namaz kılmak hakkında hüküm nedir? Bu kişilere ne tavsiye edersiniz?

Cevap: Mescitlerde Müslümanlarla birlikte cemaatle namaz kılmak, (ehl-î'l-ilm) din bilginlerinin en güçlü görüşüne göre, ezanı duyan ve gücü yeten her adama şüphesiz farzdır. Peygamber (s.a.v): "Her kim ezanı duyup bir özür alıkoymadığı halde icabet etmezse kıldığı namaz kabul edilmez". buyurmuştur. (İbn Mâce)

■ Soru: Bazen çok yorgun olduğumdan geç yatıyorum ve sabah namazını anca evde kılabilirim, bu caiz midir?

■ Cevap: Mümin erkeklerin tüm beş farz namazları, Müslüman kardeşleriyle birlikte mescitlerde kılması gerekir. Bu konuda gevşek davranmak ve sabah namazı da dahil olmak üzere cemaatten geri kalmak, Allah'ın (cc) kitabında münafıkların özelliklerinden olduğu belirtilmiştir; “Münafıklar Allah’a oyun etmeye kalkışıyorlar. Hâlbuki Allah onların oyunlarını kendi başlarına çevirmektedir. Onlar namaza kalktıklarında üşenerek kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar, Allah’ı da pek az hatıra getirirler” Nisa - 142.

Dördüncü Mesele: Cemaatten Ayrı Safta Münferit Olarak Namaz Kılan

Peygamber Efendimiz (s.a.v): "Safın arkasında tek başına namaz kılan kişinin namazı yoktur". buyurmuşlardır. (Müsnedi Ahmed, İbn Mace. el-Elbani bu hadisi sahih olduğunu söyledi)

Âlimler, safın arkasında münferit olarak namaz kılmanın hükmü konusunda üç görüşte ayrılmışlar:

1. Dört mezhebin imamına göre: "Yemek yerken namaz olmaz" hadisine kıyasla namazı sahihtir ancak eksiktir.
2. İmam Ahmed'in mezhebinin meşhur görüşü: Namazı saf tamamlanmış olsa bile hiçbir şekilde sahih olmaz.
3. İbn Teymiye'nin ortada olan görüşüne göre: Eğer saf tamamlanmışsa, tek başına namaz kılanın namazı sahihtir. Çünkü artık saf arasına girmesi mümkün değildir ve Allah kuluna gücünün yetmeyeceği bir şeyi yüklemez. Ancak saf tamamlanmamışsa, özürsüz olarak sırada tek başına namaz kılmak caiz değildir.

Sonuç:

İbn Useymin (rahmetullah aleyh): "Eğer saf tamamlanmışsa tek başına kıl, kimseyi yanına çekme ve imamın yanına çıkma. Bu görüş, namaz tamamen batıl veya sahih olmasın diyen diğer görüşlerden daha çok sünnete uygun olarak gördük.

Beşinci Mesele: Namazı Terk Eden Kişinin Hükümü

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Kişiyle şirk ve küfür arasında namazın terki vardır". Müslim, Câbir'den . Yine şöyle buyurmuştur: "'Bizimle onlar arasındaki ahit, namazdır. Kim, namazı terk ederse, muhakkak ki, küfre girmiş olur!" (Ahmed ve Tirmizi, Bureyde (r.a)'dan - Buharî hadisin sahih olduğunu söylemiştir)

Namazı inkâr edenin kâfir olacağı konusunda fakihler arasında icma bulunmaktadır. Ancak namazı ihmal ve tembellikten dolayı namazı terk eden kişinin durumu hakkında farklı görüşler ileri sürülmüştür:

1. "Kişiyle şirk ve küfür arasında namazın terki vardır". (Müslim) hadisine istinaden namazı terk eden kişi, ister inkar sebebiyle ister tembellik sebebiyle olsun, dinden çıkmış bir kâfirdir.
2. Bıtaka³² hadisini delil olarak gösterilmiş ve dolayısıyla namazı tembellikten terk eden kişi dinden çıkmaz, ancak fâsık olur.
3. En doğru görüş ise İbn Teymiye'nin belirttiği gibi, bazı zamanlar namaz kılan, bazı zamanlar terk eden kişiler hem iman hem de nifak arasında olurlar. Bu kişilere İslam'ın zahiri hükümleri uygulanır ki bu hükümler İbn Selül³³'e uygulanmıştır. O zaman bunların (Müslümanlardan) diğer insanlara uygulanması evlâdır. İbn Teymiye başka bir yerdeki fetvasında ise şu şekilde açıklamıştır: "Namazı sürekli olarak terk eden ve bunun üzerinde ısrar eden kişi Müslüman değildir. Ancak insanların çoğu bazen namaz kılar, bazen terk eder. Bu kişiler namazı sürekli kılmadıkları için (Kur'an ve hadislerdeki) tehdit altındadırlar.

³² Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in bildirdiğine göre kıyamet günü Allah-u Teâlâ bu ümmetten bir kişiyi, herkesin önünde ayıracaktır. Bu kişinin aleyhine her birinin boyu gözün görebildiği mesafe kadar olan doksan dokuz dosya açılır. Sonra Allah ona bu dosyalarda yazılanlara itirazı olup olmadığını sorar.

Adam:

—Hayır, ya Rabbi, der. Bunun üzerine Allah-u Teâlâ onun bir iyiliği olduğunu ve ona haksızlık yapılmayacağını bildirir. Üzerinde kelime-i şهادet bulunan bir bıtaka kağıt parçası getirilir. Adam böyle çok olan günah defterleri karşısında bu kağıdın bir değeri olacağına ihtimal vermez. Müteakiben günah dosyaları terazinin bir kefesine, kağıt parçası da diğer kefesine konulur ve kağıt parçasının bulunduğu kefe ağır basar. Hiçbir şey Allah'ın ismi yanında ağır basamaz. Tirmizi 2776, İbni Mace 4300, Hakim 1/2, 529, Ahmed 2/213, No: 6994, 7066, Albânî Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha 135

³³ Hz. Peygamber devrinde Medine'de yaşayan münafıkların reisi. TDV İslâm Ansiklopedisi'nin 1988 yılında İstanbul'da basılan 1. cildinde, 139-140 numaralı sayfalarda maddesine BKZ.

Bunlarla ilgili Hz. Peygamber'in (s.a.v) Şu hadisi gelmektedir: "Yüce Allah, kulları üzerinde beş vakit namazı farz kılmıştır. Namazları hafife almayarak hakkına riayet eder ve bunlardan bir Şeyi zayi etmezse yüce Allah onu cennetine sokacağına dair söz vermiŐtır. Her kim namazları gerektiği gibi eda etmezse Allah katında onun için bir söz yoktur. İster azaplandırır ister cennetine sokar". (Ebû Davud, sahih bir senedle) İşte namazını vakitlerinde Allah Teâlâ'nın emrettiği gibi kılan, bazen vaktinden geciktirip farzlarını terk etmeyen bu kişi, Allah Teâlâ'nın takdiri altındadır ve hadiste de geçtiği gibi nafilelerle farzlarının eksiklerini tamamlayabilir.

4. Şeyh Abdülaziz b. Bâz (rahimehullah) Şöyle buyurmuştur: 'Eğer namaz kılmayanın kafır olduğu ve küfrünün murtedlik (dininden dönen) küfrü olduğu kesinleŐirse, onun küfründen dolayı mürtedlere uygulanan hükümler ona da uygulanır. Bunlardan bazıları Şunlardır:

İlk olarak: (Müslüman bir kadınla) Evlenmesi caiz olmaz: Eğer kendisiyle evlilik akdi yapılırsa bu nikâh bâtıldır.

İkşncisi: Eğer kendisiyle evlilik yapıldıktan sonra namaz kılmayı bırakırsa nikâhı bozulur.

Üçüncüsü: Onun kestiği kurban yenmez.

Dördüncüsü: Mekke'ye veya haram sınırlarına girmesi haramdır.

Beşincisi: Eğer akrabalarından biri ölürse miras hakkı olmaz.

Altıncısı: Eğer ölürse yıkanmaz, kefenlenmez, onun için cenaze namazı kılınmaz ve Müslümanların mezarlığına defnedilmez. Çöle götürölüp kıyafetleriyle gömölür. Çünkü onun hiçbir saygınlığı yoktur.

Yedincisi: Firavun, Haman, Karun ve Übey bin Halef gibi küfrün önderleriyle beraber haŐrolunur. Cennete giremez ve ailesinden hiç kimse ruhu için rahmet ve mağfiret dileyemez. Çünkü o, Allah'ın Şu ayeti gereği kafirdir ve buna layık değildir: "Müşriklerin cehennemlik oldukları müminler nezdinde açıklık kazandıktan sonra, akraba bile olsalar peygamber de müminler de onların bağışlanmalarını dileyemezler". (Tevbe suresi, 113. ayet)

Görüldüğü gibi kardeşlerim, mesele çok ciddi. Maalesef bazı insanlar bu konuda gevşek davranıyor ve evlerinde namaz kılmayanların oturmalarına müsaade ediyorlar. Bu ise caiz değildir. Allah en iyi bilendir.

Altıncı Mesele: Peygamber Efendimiz'in Namazının Şekli

Abdülaziz b. Bâz (rahimehullah)'dan, Peygamber Efendimiz'in kıldığı gibi namaz kılmayı seven herkese: "Benim nasıl namaz kıldığımı gördüyseniz siz de öyle namaz kılın" hadîs-i şerîfi gereği, Peygamber Efendimiz şu şekilde namaz kılmıştır. Biz de sünnete uyarak aynı şekilde kılmalıyız:

- Eksiksiz güzelce abdest alır.
- Kibleye yönelir.
- "Allahu Ekber" diyerek ihram/iftitah tekbirini söyler.
- Tekbir alırken ellerini omuz hizasına veya kulak hizasına kadar kaldırır.
- Sağ elini sol elinin üzerine koyarak ellerini göğsüne yerleştirir.
- İstiftah duasının okunması sünnettir: "Allah'ım! Doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın gibi günahlarımla aramı uzaklaştır. Allah'ım! Beyaz elbiseyi kirden arındırdığın gibi beni de günahlardan arındır. Allah'ım, beni günahlarımdan su, kar ve dolu ile yıka". veya "*Sübhânekellâhümme ve bi hamdik ve tebârikesmük ve teâlâ ceddük ve lâ ilâhe ğayrük*". (Allah'ım! Sen eksik sıfatlardan pak ve uzaksın. Seni daima böyle tenzih eder ve överim. Senin adın mübarektir. Varlığın her şeyden üstündür. Senden başka ilah yoktur.) derdi.
- İstiâze ve besmele getirerek Fatiha suresini okur ve ardından cehrî namazda "Âmin" der. Sonra, Kur'ân'dan kolayına geleni okurdu.
- Ellerini omuz hizasına veya kulak hizasına kadar kaldırıp "Allahu Ekber" diyerek rükû eder, başını sırtına yaklaştırır, ellerini dizlerine koyar, parmaklarını açar ve rükûda "Sübhâne Rabbiyel azîm" der.
- Rükûdan kalkar.
- Tekbir ederek secdeye gider, dizlerini ellerinden önce yere koyar (imkan varsa), yedi uzvu üzerinde secde edip "Subhâne Rabbiye'l-a'lâ" der.
- Secdeden başını tekbir ederek kaldırır.
- Tekbir ederek ikinci secdeye gider.
- Secdeden tekbir ederek başını kaldırır.

■ Eğer namaz iki rekâtlı ise, ikinci secdeden kalktıktan sonra sol ayağını yere yayarak üzerine oturur, sağ ayağını dik tutar, sağ elini sağ uyluğuna koyar, parmaklarını kapatır ve sadece işaret parmağını kaldırarak Allah'ı zikrederken ve dua ederken tevhid işareti yapar.

■ Eğer namaz üç rekâtlı (akşam) veya dört rekâtlı (öğle, ikindi, yatsı) ise, oturarak ilk teşehhüdü okur, salavat getirir ve sonra dizlerine dayanarak ellerini omuz hizasına kadar kaldırıp "Allahu Ekber" diyerek kalkar sonra göğsüne -ellerini- koyar, sadece Fatiha suresini okur.

Bu açıklama, bazı değişikliklerle İbn Bâz'ın "Peygamberin Namazı" kitapçığından uyarlanmıştır.

Namazdan Sonraki Zikir Tesbihat

Abdülaziz b. Bâz (rahimehullah)'dan onu gören her Müslümana: Her farz namazından sonra şu tesbihatı söylemek sünnettendir:

- Üç kere Allah'a istiğfar etmek.
- «*Lâ ilâhe illallâhü vahdehü lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr. Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh. Lâ ilâhe illallâh. Ve lâ na'budu illâ iyyâh. Lehü'n-ni'metu ve lehül-fadlu ve lehü's-senâul-hasen. Lâ ilâhe illallâhu muhlisîne lehüd-dîne ve lev kerihel-kâfirûn. Allâhumme lâ mâni'a li-mâ a'tayte ve lâ mu'tiye li-mâ menâ'te velâ yenfeu ze'l-ceddi minke'l-ceddü*» Allah'tan başka ilâh yoktur, yalnız Allah vardır. O tektir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. O'nun gücü her şeye yeter. Güç ve kuvvet ancak Allâh'tadır. Allâh'tan başka ilah yoktur. Ancak ona kulluk ederiz. Nimet de lütuf da ona aittir. Güzel övgüye ancak o layıktır. Allâh'tan başka ilah yoktur. Kâfirler hoşlanmasa da biz samimiyetle sadece ona inanır ve ona itaât ederiz. Allah'ım! Senin verdiğine engel olacak, vermediğini de verecek bir kimse yoktur. Senin lütfun olmadan hiçbir zengine serveti fayda vermez.

- Sabah ve akşam namazlarından sonra yukarıdakilerle beraber on kere şunu söyler: «*Lâ ilâhe illallâhü vahdehü lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr*» Allâh'tan başka hiçbir ilah yoktur. O tektir, ortağı yoktur, mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur. Hem hayat verir hem öldürür ve O'nun her şeye gücü yeter.

- Sonra otuz üç defa Sübhânallah, otuz üç defa Elhamdülillâh, otuz üç defa da Allahü ekber der, sonra da yüze tamamlamak için; «*Lâ ilâhe illallâhü vahdehü lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr*» söyler.

- Sonra Ayetel Kürsî'yi okur.

- Sonra İhlas, Felak ve Nas surelerini okur. Sabah ve akşam namazlarından sonra bu sureleri üç kere okur. Bu da en iyisidir.

Ve sallallahu alâ Nabînâ Muhammed ve alâ âlihî ve sellem (Allah'ın salâtı ve selamı Peygamberimiz Muhammed, onun ailesi ve ashabının üzerine olsun.

Yedinci Mesele: Önemli Sorular

■ Soru: Rükû ve secde tesbihat sayısını artırmanın hükmü nedir?

Şeyh İbn Baz şöyle demiştir: Secdede «*Subhâne Rabbiyel-a'lâ*» vacip olan bir kere söylemesiyle yetinilmez, üç, beş veya yedi kere tekrar etmek daha faziletlidir. Rükûda da aynı şekilde "*Subhâne Rabbiyel-azîm*" tesbihini en az üç kere söylemek kemâl mertebesinin en düşüğü olup, beş, yedi veya on kere söylemek daha faziletlidir. Fetâvâ Nurun 'ale'd-Derb (12/63)

■ Soru: Besmele, Fatiha suresinin bir ayeti midir yoksa bağımsız bir ayet midir?

Besmele, bağımsız bir ayettir ve Fatiha suresinden değildir. Bu, çoğunluğun görüşü olup, İbn Bâz (316/5) ve İbn Useymin (Şarh el-Mumti' 3/59) de bu görüştedir.

■ Soru: Her rekâtta mı yoksa sadece ilk rekâtta mı istiâze çekilir?

İbn Bâz şöyle demiştir: İstiâzenin söylenmesi ve diğer rekâtlerde bırakılmasında bir sakınca yoktur. Ancak ilk rekâtta istiâze ile kesin bir şekilde başlanır. İbn Bâz fetvaları (244/29)

İbn Useymin şöyle demiştir: Sadece ilk rekâtta istiâze söylenir. Çünkü namaz kıraati tek bir kıraattir. Ancak namaz kılan kimsenin imam rukûdayken yetişmesi gibi durumlarda istiâze söylemediği takdirde ikinci rekâtta istiâzeyi söyleyebilir. Her rekâtta istiâze söylerse yine caizdir çünkü meselede genişlik ve esneklik vardır. Şerh el-Mumti' (141/3)

■ Soru: Tekbir getirirken kişinin kendi sesini duyması şart mıdır, yoksa dudak ve dil hareketleri yeterli midir?

İbn Bâz: Kişi dudak ve dil hareketleriyle birlikte kendi sesini duymalıdır. (Fetâvâ Nur ala'd-Derb, 8/215)

İbn Useymîn: Kişinin kendi sesini duyması şart değildir, dudak ve dil hareketleri yeterlidir. (eş-Şerh el-Mümâtî', 21/3)

Benim görüşüm ise: Kur'an okumak ve zikir etmekle dudak ve dil hareketleri farzdır. Buradaki ihtilaf sesin duyulması konusundadır. Ancak sadece kalben okumak yeterli değildir.

■ Soru: İmam Fatiha suresinden sonra sükût eder mı?

İbn Bâz: Hadislerde sabit olan iki sekte vardır: Birincisi, ilk tekbirden sonraki istiftah sektesi, ikincisi ise imamın kıbleye yönelerek rükûya varmadan önceki hafif bir sektedir. Fatiha suresinden sonra üçüncü bir sekte daha rivayet edilmiştir ancak bu hadis zayıftır ve açık bir delili yoktur. Bu yüzden en güzeli bu sekteyi eda etmemektedir. Ancak buna bid'at denmesi için bir sebep yoktur, çünkü bu konuda alimler arasında görüş ayrılığı meşhurdur. (el-Fetâvâ, 84/11)

Son Söz

Elhamdülillah, her şeyi bilen ve hikmet sahibi olan Allah'a hamdolsun ki, bu mütevazı çalışmayı hazırlamayı fakir kuluna layık gördü. O'na, yarattıklarının sayısı, Nefsi'nin rızası, arşının ağırlığı ve kelimelerinin mürekkebi kadar hamd olsun. Bu çalışmanın hazırlanmasında bana yardım eden ve fayda sağlayan herkese teşekkür ederim. "Namaz Zikirlerinin Çeşitliğine Dair" konusunun benim telif ettiğim bir eser olduğunu iddia etmiyorum. Sadece, rahmetullahi aleyh Sadi'nin sözüne uyarak: "Bu faydaları, alimlerin kitaplarından topladım. Rabbim onlara büyük bir ecir ve bağışlanma versin" dedim.

O'ndan, güzel isimleri ve yüce sıfatlarıyla, bu çalışmayı kabul etmesini, benim ve müslüman kardeşlerim için faydalı ve yararlı kılmasını, içindeki eksiklik ve hataları affetmesini dilerim. Çünkü O, işiten ve icabet edendir.

Allah, peygamberi Muhammed bin Abdullah'a, âilesine, ashabına ve kıyamete kadar güzellikle onlara uyanlara salât ve selam etsin. Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Tark b. Muhammed el-Kattan

t.qattan@gmail.com

3llamteen@gmail.com

+965 99084116

+965 99498659

